

Araştırma Sunumu / Research Article

**KARABÜK ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNDE ÇOCUKLUK ÇAĞI
TRAVMALARININ SUÇLULUK-UTANÇ DUYGULARI VE BENLİK
SAYGISI İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

**The Investigation Of The Relationship Between Childhood Trauma And
Feelings Of Guilt-Shame And Self-Esteem In Karabuk University Students**

Aylin AYTAÇALP

Karabük Üniversitesi Eğitim Araştırma Hastanesi

aytac_aylin@hotmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Gülgün DURAT

Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

gdurat@sakarya.edu.tr

Öz

Bu araştırma Karabük üniversitesi öğrencilerinde çocukluk çağı travmalarının suçluluk-utanç duyguları ve benlik saygısı ile ilişkisinin incelenmesi amacıyla planlandı. Araştırma Karabük üniversitesinde 400 öğrenci ile gerçekleştirildi. Araştırmada elde edilen veriler Çocukluk Çağı Suçluluk ve Utanç Ölçeği, suçluluk ve utanç duyguları ölçeği, Benlik Saygısı Ölçeği yardımıyla elde edildi ve elde edilen puanlar istatistiksel paket programı kullanılarak analiz edildi. Araştırmada benlik saygısı ölçek puanı artıka çocukluk çağı travma ölçeğinde ve çocukluk çağı suçluluk ölçeği alt boyutlarında azalma olduğu görüldü. Diğer yandan bütün Çocukluk çağı travma ölçeği alt boyutları ile Çocukluk çağı suçluluk ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü güçlü bir ilişkinin olduğu görüldü ($p<.001$).

Anahtar kelimeler: Travma, Çocukluk Çağı Travması, Çocukluk Çağı, Suçluluk, Benlik, Benlik Saygısı.

Abstract

This study was planned to investigate the relationship between childhood trauma and feelings of guilt-shame and self-esteem in Karabuk University students. The research was carried out with 400 students in Karabuk University. The data were obtained by means of the Childhood Trauma Scale, Childhood Guilt and Shame Feelings scale, Coopersmith Self-Esteem Scale and the scores were analyzed by using the statistical package program. As the self-esteem scale score increased, the child trauma scale and childhood delinquency scale subscales decreased. On the other hand, it was observed that there was a statistically significant and positive relationship between all childhood trauma scale sub-dimensions and childhood guilt and shame feelings scale ($p < .001$).

Keywords: Trauma, Childhood Trauma, Childhood, Guilt, Self, Self-Esteem.

1. Giriş

Çocuklar bütün canlılar içinde en uzun bakım, korunma ve sevgi gereksinimi olan varlıklardır. Bir toplumun ilerleyebilmesi ve kalkınabilmesi o toplumda yetişen çocukların bedensel, ruhsal ve sosyal yönden sağlıklı gelişmesiyle mümkündür (Bostancı, Albayrak, Bakoğlu ve Çoban, 2006). Travma kavramı bireyin ruhsal ve bedensel varlığını çok değişik biçimlerde sarsan, inciten, yaralayan her türlü olayı adlandırmak için kullanılmaktadır. 19. yüzyıldaki psikoanalitik literatürü dışlarsak “travma” kavramı fiziksel travma anlamı dışında kullanılmamıştır (Herman, 1997). 18. yüzyılda ve öncesinde travmanın psikolojik etkisinin olduğu düşünülmemiş ve travma sonrası psikolojik sorun yaşayan kişilerin mental bir hastalığı olduğuna inanılmıştır. Psikolojik sorun yaşayan kişinin ya kişiliğinde bir sorun vardır ya da biyolojik temelli bir rahatsızlığa yakalanmıştır; yani her iki durumda da sorunun nedeni kişinin kendisidir (Micale, 1989). Mental olarak sağlıklı kişilerde ise ciddi düzeyde stresli bir olay yaşandığında, kişinin bir süre zorluk yaşasa bile tamamen iyileşeceği varsayılmaktadır (Kokurcan ve Özsan, 2000).

Travmatik bir olaya maruz kalmak, tarih boyunca insanların karşılaştıkları yaygın bir sorundur. Çocukluk çağındaki travmatik yaşantılar da ne yazık ki dünya çapında oldukça yaygın olarak görülen sorunlardandır. Çocukluk çağındaki travmatik yaşantılar yetişkinlikte nöropsikolojik performansı etkileyebilir (Wingenfeld ve diğerleri, 2011). Normal fiziksel, duygusal, sosyal ve psikolojik gelişimsel süreçlere engel olabilir (Nickerson, Aderka, Bryant ve Hofmann, 2012; Tanju ve Demirbaş,

2012). Çocukluk dönemi travmalarından çocuk istismarı veya ihmali, ana babaya da bakıcı gibi bir erişkin tarafından çocuğa yöneltilen, toplumsal kurallar ve profesyonel kişilerce uygunsuz veya hasar verici olarak nitelendirilen, çocuğun gelişimini engelleyen, kısıtlayan eylem ve eylemsizliklerin tümüdür. Bu eylem veya eylemsizliklerin sonucu olarak çocuğun fiziksel, ruhsal, cinsel ya da sosyal açıdan zarar görmesi, sağlık ve güvenliğinin tehlikeye girmesi söz konusudur. Çocuk istismarı fiziksel, cinsel veya duygusal istismar olarak, çocuk ihmâli ise fiziksel veya duygusal ihmal olarak ayrılmaktadır (Taner ve Gökler, 2004). Bu bağlamda çocukluk çağı travmaları psikiyatrik bozukluklar için önemli bir risk faktörü olarak ele alınmaktadır (Şenkal, 2013).

İnsanların davranışlarını yönlendiren etkenlerden bir kısmı, kişinin kendi iç dünyasında yaşadığı çatışmalardan kaynaklanır. Suçluluk ve utanç duyguları, iç dünyalarında yaşadıkları bu çatışmalarda önemli rol oynar. Kişinin kendi kendine veya kişilerarası ilişkilerinde yaşadığı bu olumsuzluklar da birçok davranışına yön verir. Birbiriyle sıkça karıştırılan suçluluk ve utanç duygularının gelişimi ve etkileri oldukça farklıdır. Kötü bir şey yapıldığında veya bir şey yanlış yapıldığında istemsiz bir şekilde rahatsızlık hissettiren bu iki duyguların farklılıklarına, etkilerine ve nedenlerine yönelik çalışmalar mevcuttur (Sığırı, Tabak ve Sağır, 2010). Utanç ve suçluluğun, insani duygular olduğu belirtilmektedir ve bu duyguların hem bireysel hem de ilişki seviyeleri konusunda önemli fonksiyonlara hizmet ettiği ifade edilmektedir. Suçluluk ve utanç duygularının davranışlarımıza yön verdiği ve başkalarının gözünde bizim kim olduğumuzu etkilediği ileri sürülmektedir. Bu duygular, erken kişilerarası tecrübelerimizle, aile ve diğer önemli ilişkilerle geliştiği, her iki duygunun da benlik bilincine dayalı ve ahlaki duygular olduğu görüşüne varılmıştır (Budak, 2003).

Suçluluk ve utanç kavramlarının genel açıklamalarının ardından, utanç duygusunun ne olduğu ve bireylerin davranışlarına ne tür etkilerinin olduğu aşağıda açıklanmıştır. Utanç, kişinin içinde yaşadığı toplumun temel bir değerini, kuralını çiğnediği, dürüst davranmadığı veya aptalca davrandığı duygusu olarak tanımlanabilir (Budak, 2003). Utanç, bir yetersizliğin ya da uygunsuz davranışta bulunulduğunun farkına varıldığı durumlarda ortaya çıkan duygudur (Özer, 2011). Utancın, suçluluktan daha fazla bir biçimde, bireyler ve çevre arasındaki farklı etkileşimleri yansıttığı ve organize ettiği

belirtilmektedir. Örneğin, utanç fonksiyonları bireyi sosyal çevreden uzaklaştırırken, suçluluk fonksiyonlarının bireylerin onarıcı davranışlarda bulunmasını motive ettiği ileri sürülmektedir. Utanç ve suçluluk duygusunun bireyin benlik saygısını da etkilediği düşünülmektedir (Özer, 2011).

Benlik, insanın kendi kişiliğine ilişkin kanılarının toplamı, insanın kendisini tanıma ve değerlendirme biçimidir. Başka bir deyişle kişiliğin temel özelliklerini veren katmandır (Köknel, 1985). Benlik, kendi kişiliğimize ilişkin kanılarımız ve kendi kendimizi görüş, düşünüş tarzımızdan oluşur. Bu bakımdan kişiliğin öznel yanı olarak tanımlanabilir (Taşgit, 2012). Benlik saygısı, bireylerin kendileri hakkındaki düşüncelerini kapsayan düşünüş biçimleri olarak tanımlanır. Bireyin kendisini değerli ve sevilebilen bir insan olarak görmesi, kendi sahip olduğu özelliklerin farkında olması ve aynı şekilde çevresindeki insanlara ve durumlara karşı farkındalık düzeyi benlik saygısı ile ilişkilendirilebilecek faktörlerdir (Çöllü, 2017).

Benlik saygısı (self-esteem), benlik kavramının beğenilip benimsenmesini gösterir. Kişinin kendi kendisini değerlendirmesi sonucunda ulaştığı benlik kavramını onaylamasından doğan beğeni durumudur. Benlik saygısı, kendini olduğundan aşağıda ya da olduğundan üstün görmeksizin kendinden memnun olma durumudur. Benlik saygısı, bireyin ne olduğu ile ne olmak istediği arasındaki farka ilişkin duygularını gösterir. İnsanların birey olarak, değerleri konusunda vardıkları kanıdır. Kendi benlik kavramını beğenmesi, onaylaması ve kendinden hoşnut olmasıdır (Taşgit, 2012). Çocukluk çağındaki travmatik deneyimler sonrasında oluşabilecek duygusal, sosyal ve psikolojik problemler arasında tetikleyici unsur olarak varsayılan ve suçluluk-utanç duygularına bağlı olarak çocukların benlik saygısı da etkilenebilmektedir. Bu çalışmadaki amacımız üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travmalarının suçluluk utanç duyguları ve benlik saygısı ile ilişkisini araştırmaktır.

Literatürde araştırmaya konu olan çocukluk çağı travmalarının suçluluk-utanç duyguları ve benlik saygısı ile yani bu üç ölçeğin ilişkisinin araştırıldığı bir kaynak bulunmamaktadır. Yöyen'in (2017) yılında çocukluk çağı travması ve benlik saygısı üzerine yapmış olduğu çalışmasında çocukluk çağı travması ile benlik saygısı arasında pozitif yönden anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir (Yöyen 2017). Kourt (2011) yılında yapmış olduğu araştırmasında çocukluk çağı travmaları ile suçluluk ve utanç

duyguları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Kourt'un çalışması araştırma bulgularımızla paralellik göstermektedir ($p<.001$). Kıvılcım ve Bektaş'ın lise öğrencileri üzerine yapmış olduğu araştırmasında çocukluk çağı travmatik yaşam olayları ile utanç ve suçluluk üzerine yapmış olduğu araştırmasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir (Kıvılcım ve Bektaş, 2017).

2. Gereç ve Yöntem

2.1. Araştırmanın tipi

Araştırma betimsel bir araştırma olacak şekilde tasarlanmıştır. Betimleyici çalışmalar belirli bir ilişki düzeyini tanımlayarak, bir konudaki mevcut durumu belirlemeyi amaçlar (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014).

2.2. Araştırmanın evreni ve örneklemi

Araştırmanın evrenini Karabük Üniversitesinde 2017-2018 döneminde okuyan lisans öğrencilerini kapsamaktadır. Araştırmaya gönüllü olarak katılım gösteren öğrenciler oransal yöntem ile her bölümden basit rastgele yöntemle seçilmiştir. Araştırmanın örneklemini toplamda 400 üniversite öğrencisi oluşturmuştur.

2.3. Verilerin toplanması

Araştırma için oluşturulan anketler sınıf ortamında kapalı zarf ile öğrencilere araştırmacı tarafından dağıtılmıştır. Araştırmaya katılım gösterenlerin sosyodemografik niteliklerini içeren kişisel bilgi formu oluşturulmuştur. Araştırmanın konusuna uygun olan Benlik Saygısı Ölçeği (BSÖ), Çocukluk Çağı Travma Ölçeği (ÇÇTÖ), Çocukluk Çağı Suçluluk ve Utanç Ölçeği (ÇÇSUÖ) kullanılmıştır.

BSÖ: Kişinin kendi hakkındaki tutumunu ölçmek için kullanılan Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri Stanley Coopersmith (1967) tarafından geliştirilmiştir. Envanterin çocuklara ve yetişkinlere uygulanan iki ayrı formu mevcuttur (Demirbaş, 2009). Yetişkin bireylerin benlik saygılarını ölçmek amacıyla hazırlanan envanter "Benim Gibi" ya da "Benim Gibi Değil" dikomatik yanıt şıklarını içeren toplam 25 maddeden oluşmaktadır. Türkçe güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları Aksoy (1992) ve Pişkin (1997)

tarafından yapılmıştır. Coopersmith (1959) aracın test-tekrar test güvenilirlik katsayısını beş hafta arayla uygulaması sonucunda 0.88, üç yıl arayla uygulaması sonucunda ise 0.70 olarak bulmuştur.

ÇÇTÖ: Bernstein ve diğerleri tarafından (1994) geliştirilen 18 yaşından önceki çocukluk ve ergenlikteki örselenme ve ihmal yaşantılarını taramaya yönelik 70 maddelik bir öz bildirim ölçeğidir. Ölçeğin özgün şeklinde 5 alt grup vardır ve 5’li likert tipi bir ölçektir. Cevap seçenekleri (1) hiçbir zaman, (2) nadiren, (3) bazen, (4) sıklıkla ve (5) çok sık olarak verilmiştir. Yüksek puanlar, o tur kötüye kullanımın çocukluk veya ergenlikte daha sık yaşandığını göstermektedir. Bernstein ve diğerlerinin yaptıkları çalışmada Cronbach Alpha katsayısı 0.79–0.94 arasındadır (Bernstein ve diğerleri, 1994). Türkiye’de Şar (1998) tarafından geçerlik, güvenilirlik çalışması yapılmış ve 0.90 olarak bulunup Türkçeye çevrilmiştir. Alt ölçeklerinden duygusal istismar 0.90, duygusal ihmal 0.85, fiziksel istismar 0.90, fiziksel ihmal 0.77 ve cinsel istismarın 0.73 anlamlılık gösterdiği bulunmuştur. Madde sayısı 28 yapılmış ve beş alt grup olarak belirlenmiştir. Yüksek puanlar çocukluk çağı travmalarının yaşantı sıklığına işaret eder. Beş alt ölçeği vardır: 5 madde fiziksel istismarı, 5 madde duygusal istismarı, 5 madde cinsel istismarı, 5 madde fiziksel ihmali ve 5 madde duygusal ihmali ölçer; ayrıca 3 madde travmayı küçümseme, inkârı ölçme soruları bulunur (Şar, 1998). ÇÇTÖ alt ölçeklerindeki sorular şunlardır: Duygusal ihmal: 4, 6, 12, 18, 27. sorulardan (hepsi ters kodlanır); Fiziksel ihmal: 1, 3, 5, 15, 28. sorulardan (15. ve 18. sorular ters kodlanır); Duygusal istismar: 2, 7, 13, 17, 24. sorulardan; Fiziksel istismar: 8, 9, 10, 14, 16. sorulardan; Cinsel istismar: 19, 20, 22, 23, 26. sorulardan; Travmayı küçümseme: 11, 21, 25. sorulardan (hepsi ters kodlanır) oluşmaktadır.

ÇÇSUÖ: Şahin ve Şahin (1992) tarafından geliştirilen 24 maddelik, 5’li Likert tipi kendini değerlendirme türü bir ölçektir. Suçluluk ve utanç duyguları için ayrı ayrı puanlanmaktadır. Yüksek puanlar, suçluluk-utanç duygularının yoğunluğuna işaret eder. Yapılan güvenilirlik çalışmasında ölçeğin iç tutarlılık Cronbach Alfa değeri “suçluluk” alt boyutu için 0.81, “utanç” alt boyutu için 0.80 olarak bulunmuştur (Savaşır ve Şahin, 1997). ÇÇSUÖ alt ölçeklerindeki sorular şunlardır: Suçluluk alt

ölçeği: 3, 6, 7, 11, 12, 14, 16, 17, 21, 22, 23, 24. sorular; Utanç alt ölçeği: 1, 2, 4, 5, 8, 9, 10, 13, 15, 18, 19, 20. sorulardan oluşmaktadır.

2.4. Verilerin analizi

Araştırmada öncelikle üniversite öğrencilerine ilişkin demografik özelliklerin dağılımını gösteren frekans tablolarına yer verilmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerine ilişkin özelliklere ait frekans dağılımını gösteren tabloda verilmiştir. Daha sonra ölçek ve alt boyutlardan elde edilen puanlara ilişkin aritmetik ortalama, standart sapma ve alt-üst değerleri gibi tanımlayıcı istatistikler saptanmıştır. Parametrelerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirilmiş ve parametrelerin normal dağılıma uygun olmadığı saptanmıştır. ($p > 0.001$) Ölçekler arasındaki ilişkinin belirlenmesinde korelasyon analizi kullanıldı. Sonuçlar % 99 güven aralığında ve $p < 0.01$ ileri anlamlılık düzeyinde değerlendirildi.

İstatistiksel çözümlemelere geçilmeden önce ölçeklere ilişkin güvenilirlik çalışması yapılmış ve ölçeklerin cronbach alfa değerleri arasında değişen değerler bulunmuştur [BSÖ (0.82), ÇÇTÖ (0.87), ÇÇSUÖ (0.90)]. Bu neticelerden sonra veriler güvenilir kabul edilmiş ve çözümlemelere geçilmiştir.

3. Bulgular

3.1. Betimsel istatistik

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri frekans analizi ile incelenmiştir ve Tablo 1'de gösterilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan 400 öğrencinin %52'si erkek ($n=208$) ve %48'i ($n=192$) kadın olduğu saptanmıştır. Katılımcıların yaş dağılımı incelendiğinde %38.0'nın 19-20, %31'nin 18 ve altı, %17.8'nin 21-22 ve %13.2'sinin 23-24 yaş arasında olduğu görülmüştür. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu birinci sınıf (%31.8) ve ikinci sınıf (%27.0) olduğu saptanmıştır. Katılımcıların %39.0'nın bir kardeşi olduğu, %19.0'nın iki kardeşi ve %18.2'sinin kardeşi olmadığı saptanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %39.2'si Orta, %35.2'si iyi ve %25.6'sı kötü olarak ekonomik durumunu değerlendirmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %41.0'nin anne eğitim durumu "ortaöğretim"; %45.0'nin baba eğitim durumu "ortaöğretim" olarak saptanmıştır. Katılımcıların yarısından fazlasının %87.2 anne ve babasının birlikte olduğu görülmüştür. Öğrencilerin anne ve baba tutumu incelendiğinde %58.0'nin koruyucu anne tutumu ve %61.5'nin mükemmeliyetçi baba tutumu olan ebeveynlere sahip olduğu görülmüştür (Tablo 1).

Öğrencilerin madde alışkanlıkları, travma ve sosyal çevrelerine yönelik değerlendirmelerin dağılımları Tablo 2'de gösterilmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %35.5'nin daha önce psikiyatrik bir yakınmasının olduğu, %46.8'nin daha önce almış ve ya mevcut bir psikiyatrik yakınmasının olduğu ve öğrencilerin %15.8'nin ailede ruhsal hastalık nedeniyle tedavi olan bireylerin olduğu saptanmıştır. Katılımcıların %49.2'sinin çocukluk döneminde kişiyi etkileyen bir travmatik durum geçirdiği saptanmıştır. Katılımcıların %27.0'nin çevre ile iletişimin çok kötü olduğu ve %28.8'nin iyi olduğu saptanmıştır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%27.2 ve %29.0) sosyal hayatının iyi ve çok iyi olduğunu belirtmiştir (Tablo 2).

Ölçeklere ilişkin tanımsal istatistikler Tablo 3'te gösterilmiştir. BSÖ ortalaması 75.98 olarak hesaplanmıştır. Bu öğrencilerin çoğunda orta ve üzeri bir benlik saygısının olduğunu göstermektedir. Diğer yandan ÇÇTÖ alt boyutlarından duygusal ihmal için 11.82; fiziksel ihmal için 11.84; duygusal istismar için 11.92; fiziksel istismar için 11.81; cinsel istismar için 11.85; travmayı küçümseme için 7.09 ve toplam çocukluk çağı travması için 66.33 hesaplanmıştır. Bu değerler öğrencilerin orta ve aşağı seviyede çocukluk çağı travmasına sahip olduğunu göstermektedir. Diğer yandan ÇÇSUÖ alt boyutlarından suçluluk için 28.42 ve utanç için 28.30 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler öğrencilerin ortalamanın altında değerlere sahip olduğunu göstermektedir (Tablo 3).

3.2. Gruplararası karşılaştırma sonuçları

Yaş değişkenine göre ölçeklerin ve alt boyutların değişimine göre yapılan analizler tablo 4'te gösterilmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin BSÖ, ÇÇTÖ ve ÇÇSUÖ alt boyut puanlarının yaşa göre nasıl değiştiği Kruskal-Wallis testi ile araştırılmıştır. Bütün ölçek ve alt boyut puanlarının öğrencilerin yaş gruplarına göre istatistiksel

olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p<.001$). Hangi gruplar arasında anlamlı farklılığın olduğu incelendiğinde benlik saygısı puan ortalaması 23-24 yaş arasında en yüksek ve 21-22 yaş grubu arasında en düşüktür, dolayısıyla bu gruplar diğer yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermektedir. Çocukluk çağı travmaları ölçeği incelendiğinde bütün alt boyutlarda 21-22 yaş grubu daha yüksektir diğer yandan ÇÇSUÖ ÇÇTÖ ile benzerlik göstermiş 21-22 yaş grubunda daha yüksek saptanmıştır (Tablo 4).

Cinsiyet değişkenine göre ölçeklerin ve alt boyutların analizi Tablo 5'te gösterilmektedir. Cinsiyet değişkenine göre ölçeklerin ve alt boyutların değişimi Kruskal-Wallis testi ile analiz edilmiştir. Buna göre BSÖ cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir ($p<.001$). Bütün ÇÇTÖ ve ÇÇSUÖ alt boyutları öğrencilerin cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p<.001$) Erkek öğrencilerin BSÖ ölçeği puan ortalaması (80.46) kadınlara (71.85) göre daha yüksek saptanmıştır. Kadın öğrencilerde duygusal ihmal, fiziksel ihmal, duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar ve travmayı küçümseme puan ortalamasının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durumu ÇÇSUÖ benzerlik göstermiş ve kadınlar daha yüksek suçluluk ve utanç puan ortalamasına sahip olduğu görülmüştür (Tablo 5).

Eğitim gördüğü sınıf değişkenine göre ölçeklerin ve alt boyutların analizi Tablo 6'da analiz gösterilmektedir. Eğitim gördüğü sınıf değişkenine göre ölçeklerin ve alt boyutların değişimi Kruskal-Wallis testi sonucuna göre tüm ölçek ve alt boyut puanlarının öğrencilerin eğitim gördüğü sınıf gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p<.001$). Hangi gruplar arasında anlamlı farklılığın olduğu incelenmiş ve bu sonuçlara göre benlik saygısı puan ortalaması 4. ve 2. Sınıf öğrencilerinde en yüksek ve 3. Sınıf öğrencilerinde en düşüktür, dolayısıyla bu gruplar diğer sınıf gruplarına göre anlamlı farklılık göstermektedir. ÇÇTÖ incelendiğinde bütün alt boyutlarda 3. Sınıfta eğitim gören grupta daha yüksektir diğer yandan ÇÇSUÖ bu sonuçlarla benzerlik göstermiş 3.sınıfta eğitim gören grubun daha yüksek suçluluk ve utanç ortalamasına sahip olduğu saptanmıştır (Tablo 6).

Ailenizin aylık gelir değişkenine göre ölçeklerin ve alt boyutların değişimi Tablo 7'de gösterilmektedir. Ailenizin aylık gelir değişkenine göre ölçeklerin ve alt boyutların

değişimi Kruskal-Wallis testi ile yapılan test sonucuna göre ÇÇTÖ alt boyutlarından duygusal istismar ve fiziksel istismar öğrencilerin aile gelir durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemiştir ($p>.001$). Oluşan bu farkın hangi grup veya gruplar tarafından olduğunu görmek için post hoc analizi yapılmış ve aile gelir durumu iyi olan öğrencilerde fiziksel ihmal ve duygusal istismar puan ortalaması daha yüksek saptanmıştır. BSÖ, ÇÇTÖ alt boyutlarından duygusal ihmal, fiziksel ihmal, cinsel istismar, travmayı küçümseme, genel çocukluk çağı travması ve ÇÇSUÖ bütün alt boyut puanları öğrencilerin aile gelir durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemiştir (Tablo 7).

Anne eğitim değişkenine göre ölçeklerin ve alt boyutların değişimi Tablo 8’de gösterilmektedir. Anne eğitim değişkenine göre ölçeklerin ve alt boyutların değişimi Kruskal-Wallis testi ile yapılan test sonucuna göre BSÖ, ÇÇTÖ alt boyutları ve ÇÇSUÖ alt boyutlarında hiçbiri öğrencilerin anne eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemiştir ($p>.001$) (Tablo 8).

Baba eğitim değişkenine göre ölçeklerin ve alt boyutların değişimi Tablo 9’da gösterilmiştir. Tablo’da araştırmaya katılan öğrencilerin BSÖ, ÇÇTÖ ve ÇÇSUÖ alt boyut puanlarının öğrencilerin baba eğitim durumuna göre nasıl değiştiği Kruskal-Wallis testi ile araştırılmıştır. Yapılan test sonucuna göre BSÖ, ÇÇTÖ alt boyutları ve ÇÇSUÖ alt boyutlarında hiçbiri öğrencilerin baba eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemiştir ($p>.001$) (Tablo 9) .

Anne-baba durum değişkenine göre ölçeklerin ve alt boyutların değişimi Tablo 10’da gösterilmektedir. Tablo’da araştırmaya katılan öğrencilerin BSÖ, ÇÇTÖ ve ÇÇSUÖ alt boyut puanlarının öğrencilerin anne-baba birliktelik durumuna göre nasıl değiştiği Kruskal-Wallis testi ile araştırılmıştır. Yapılan test sonucuna göre BSÖ, ÇÇTÖ alt boyutları ve ÇÇSUÖ alt boyutları öğrencilerin anne-baba birliktelik durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemiştir ($p>.001$) (Tablo 10).

Anne tutum değişkenine göre ölçeklerin ve alt boyutların değişimi Tablo 11’de gösterilmektedir. Tablo’da araştırmaya katılan öğrencilerin BSÖ, ÇÇTÖ ve ÇÇSUÖ alt boyut puanlarının anne tutumuna göre nasıl değiştiği Kruskal-Wallis testi ile

araştırılmıştır. Yapılan test sonucuna göre BSÖ öğrencilerin anne tutumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir ($p<.001$). Oluşan bu farkın hangi grup veya gruplar tarafından olduğunu görmek için post hoc analizi yapılmış ve benlik saygısı puan ortalaması demokratik ve ilgisiz tutum gösteren annelere sahip öğrenci grubunda daha yüksek iken mükemmeliyetçi anne tutumuna sahip öğrencilerde daha düşüktür. Diğer yandan çocukluk çağı travmaları alt boyutlarından duygusal ihmal, duygusal istismar öğrencilerin anne tutumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p<.001$). Bu alt boyutlara ilişkin en yüksek puan ortalaması mükemmeliyetçi anne tutumu olan öğrenci grubunda görülmüştür. ÇÇTÖ alt boyutlarından fiziksel ihmal, fiziksel istismar, cinsel istismar, travmayı küçümseme ve ÇÇSUÖ alt boyutlarından suçluluk ve utanç öğrencilerin anne tutumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemiştir ($p>.001$) (Tablo 11).

Baba tutum değişkenine göre ölçeklerin ve alt boyutların değişimi Tablo 12’de gösterilmiştir. Baba tutum değişkenine göre ölçeklerin ve alt boyutların değişimi Kruskal-Wallis testi ile yapılan test sonucuna göre BSÖ öğrencilerin baba tutumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir ($p<.001$). Oluşan bu farkın hangi grup veya gruplar tarafından olduğunu görmek için post hoc analizi yapılmış ve benlik saygısı puan ortalaması koruyucu ve otoriter tutum gösteren babalara sahip öğrenci grubunda daha yüksek iken demokratik baba tutumuna sahip öğrencilerde daha düşüktür. Diğer yandan çocukluk çağı travmaları alt boyutlarından duygusal ihmal, duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar, travmayı küçümseme, genel ÇÇTÖ ve ÇÇSUÖ bütün alt boyutları öğrencilerin baba tutumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p<.001$). Bu alt boyutlara ve genel puana ilişkin en yüksek puan ortalaması demokratik baba tutumu olan öğrenci grubunda görülmüştür. ÇÇTÖ alt boyutlarından fiziksel ihmal öğrencilerin baba tutumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemiştir ($p>.001$) (Tablo 12).

Tedavi gerektiren psikiyatrik yakınma durumuna göre ölçeklerin ve alt boyutların değişimi Tablo 13’te gösterilmektedir. Tedavi gerektiren psikiyatrik yakınma durumuna göre ölçeklerin ve alt boyutların değişimi Kruskal-Wallis testi ile yapılan analize göre BSÖ tedavi gerektiren psikiyatrik yakınma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir ($p<.001$). Tedavi gerektiren psikiyatrik yakınması

olan öğrencilerin BSÖ ölçeği puan ortalaması (62.42) olmayanlara göre daha düşük saptanmıştır. Bütün ÇÇTÖ ve ÇÇSUÖ alt boyutları öğrencilerin tedavi gerektiren psikiyatrik yakınma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p<.001$). Bu sonuca göre tedavi gerektiren psikiyatrik yakınması olan öğrencilerde duygusal ihmal, fiziksel ihmal, duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar ve travmayı küçümseme puan ortalamasının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durumum ÇÇSUÖ benzerlik göstermiş ve tedavi gerektiren psikiyatrik yakınması olan öğrencilerde daha yüksek suçluluk ve utanç puan ortalamasına sahip olduğu görülmüştür (Tablo 13).

Daha önce alınmış psikiyatrik yakınma durumuna göre ölçeklerin ve alt boyutların değişimi Tablo 14'te gösterilmektedir. Daha önce alınmış psikiyatrik yakınma durumuna göre ölçeklerin ve alt boyutların değişimi Kruskal-Wallis testi ile yapılan analize göre BSÖ daha önce tedavi gerektiren psikiyatrik yakınma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir ($p<.001$). Daha önce tedavi gerektiren psikiyatrik yakınması olan öğrencilerin BSÖ ölçeği puan ortalaması (66.95) olmayanlara göre daha düşük saptanmıştır. Bütün ÇÇTÖ ve ÇÇSUÖ alt boyutları öğrencilerin daha önce tedavi gerektiren psikiyatrik yakınma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p<.001$). Bu sonuca göre daha önce tedavi gerektiren psikiyatrik yakınması olan öğrencilerde duygusal ihmal, fiziksel ihmal, duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar ve travmayı küçümseme puan ortalamasının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durumum ÇÇSUÖ benzerlik göstermiş ve daha önce tedavi gerektiren psikiyatrik yakınması olan öğrencilerde daha yüksek suçluluk ve utanç puan ortalamasına sahip olduğu görülmüştür (Tablo 14).

Ailede ruhsal hastalık nedeniyle tedavi gören kimse olma durumuna göre ölçeklerin ve alt boyutların değişimi Tablo 15'te gösterilmektedir. Ailede ruhsal hastalık nedeniyle tedavi gören kimse olma durumuna göre ölçeklerin ve alt boyutların değişimi Kruskal-Wallis testi ile yapılan analize göre BSÖ ailede ruhsal hastalık nedeniyle tedavi gören kimse olma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir ($p<.001$). Ailede ruhsal hastalık nedeniyle tedavi gören öğrencilerin BSÖ

ölçeği puan ortalaması (62.79) olmayanlara göre daha düşük saptanmıştır. Bütün ÇÇTÖ ve ÇÇSUÖ alt boyutları öğrencilerin ailede ruhsal hastalık nedeniyle tedavi gören kimse olma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p<.001$). Bu sonuca göre ailede ruhsal hastalık nedeniyle tedavi gören kimse olma durumu olan öğrencilerde duygusal ihmal, fiziksel ihmal, duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar ve travmayı küçümseme puan ortalamasının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durumun ÇÇSUÖ benzerlik göstermiş ve ailede ruhsal hastalık nedeniyle tedavi gören kimse olma durumu olan öğrencilerde daha yüksek suçluluk ve utanç puan ortalamasına sahip olduğu görülmüştür (Tablo 15).

Çocukluk döneminde kişiye etkileyen travmatik durum olması göre ölçeklerin ve alt boyutların değişimi Tablo 16'da gösterilmektedir. Çocukluk döneminde kişiye etkileyen travmatik durum olması göre ölçeklerin ve alt boyutların değişimi Kruskal-Wallis testi ile yapılan analize göre BSÖ çocukluk döneminde kişiye etkileyen travmatik durum olmasına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir ($p<.001$). Çocukluk döneminde kişiye etkileyen travmatik durumu olan öğrencilerin BSÖ puan ortalaması (68.30) olmayanlara göre daha düşük saptanmıştır. Bütün ÇÇTÖ ve ÇÇSUÖ alt boyutları öğrencilerin Çocukluk döneminde kişiye etkileyen travmatik durumu olmasına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p<.001$). Bu sonuca göre çocukluk döneminde kişiye etkileyen travmatik durumu olan öğrencilerde duygusal ihmal, fiziksel ihmal, duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar ve travmayı küçümseme puan ortalamasının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durumun ÇÇSUÖ benzerlik göstermiş ve Çocukluk döneminde kişiye etkileyen travmatik durumu olan öğrencilerde daha yüksek suçluluk ve utanç puan ortalamasına sahip olduğu görülmüştür (Tablo 16).

Çevredeki insanlarla ilişki durumuna göre ölçeklerin ve alt boyutların değişimi Tablo 17'de gösterilmektedir. Ölçeklerin ve alt boyutların değişimi Kruskal-Wallis testi ile yapılan test sonucuna göre tüm ölçek ve alt boyut puanlarının öğrencilerin çevredeki insanlarla ilişki durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p<.001$). Hangi gruplar arasında anlamlı farklılığın olduğu post hoc testi ile analiz edilmiş ve bu sonuçlara göre benlik saygısı puan ortalaması çevredeki

insanlarla ilişkisi çok iyi ve iyi olan grupta en yüksek ve çok kötü ve kötü olan öğrencilerinde en düşüktür, dolayısıyla bu gruplar diğer sınıf gruplarına göre anlamlı farklılık göstermektedir. ÇÇTÖ incelendiğinde bütün alt boyutlarda öğrencilerin çevresi ile ilişkisi kötü ve çok kötü olan gruplarda daha yüksektir. Diğer yandan ÇÇSUÖ bu sonuçlarla benzerlik göstermiş çevre ile ilişkisi kötü ve çok kötü olan grubun daha yüksek suçluluk ve utanç ortalamasına sahip olduğu saptanmıştır (Tablo 17).

Sosyal hayatını değerlendirme durumuna göre ölçeklerin ve alt boyutların değişimi Tablo 18’de gösterilmektedir. Sosyal hayatını değerlendirme durumuna göre ölçeklerin ve alt boyutların değişimi Kruskal-Wallis testi ile yapılan test sonucuna göre tüm ölçek ve alt boyut puanlarının öğrencilerin sosyal hayatını değerlendirme durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p < .001$). Yapılan post hoc analizine göre benlik saygısı puan ortalaması sosyal hayatını değerlendirmesi çok iyi ve iyi olan grupta en yüksek ve çok kötü ve kötü olan öğrencilerinde en düşüktür, dolayısıyla bu gruplar diğer sınıf gruplarına göre anlamlı farklılık göstermektedir. ÇÇTÖ incelendiğinde bütün alt boyutlarda öğrencilerin sosyal hayatını değerlendirmesi kötü ve çok kötü olan gruplarda daha yüksektir. Diğer yandan ÇÇSUÖ bu sonuçlarla benzerlik göstermiş sosyal hayat değerlendirme kötü ve çok kötü olan grubun daha yüksek suçluluk ve utanç ortalamasına sahip olduğu saptanmıştır (Tablo 18).

3.3. Korelasyon çözümlemesi sonuçları

Ölçekler arasındaki ilişki Tablo 19’da gösterilmektedir. Ölçekler arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre BSÖ ile çocukluğu çağı travmaları ve ÇÇSUÖ arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif ve oldukça güçlü bir ilişki vardır ($p < .001$). Diğer bir söylem ile BSÖ artıkça ÇÇTÖ ve ÇÇSUÖ alt boyutlarında azalma olmaktadır. Diğer yandan bütün ÇÇTÖ alt boyutları ile ÇÇSUÖ arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü güçlü bir ilişki vardır ($p < .001$) (Tablo 19).

4. Tartışma

Karabük Üniversitesi öğrencilerinde çocukluk çağı travmalarının suçluluk-utanç duyguları ve benlik saygısı ile ilişkisinin incelendiği bu çalışmada yapılan analiz sonuçlarına göre BSÖ, ÇÇTÖ ve ÇÇSUÖ ve alt boyut puanlarının öğrencilerin yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p<.001$). Tangney ve Dearing'in (2002) yapmış olduğu çalışmasında yaş ile BSÖ arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Araştırmamıza katılan öğrencilerin yaş değişkeni ile ÇÇTÖ puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Şar, Öztürk ve İkikardeş'in yapmış olduğu çalışmalarında yaş ile ÇÇTÖ arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Şar, Öztürk ve İkikardeş'in yapmış olduğu çalışma çalışmamızla benzerlik göstermektedir. (Şar, Öztürk ve İkikardeş, 2012). Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşı ile ÇÇSUÖ puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Kourt'un (2011) çalışmasında üniversite öğrencilerinin yaş değişkeni ile ÇÇSUÖ arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Kourt'un yapmış olduğu çalışma araştırma bulgularımızla benzerlik göstermektedir (Kourt, 2011).

BSÖ'den aldığı puan ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir ($p<.001$). Özcan'ın (2015) travmaya uğramış çocukların suçluluk ve utanç duygularını incelediği çalışmasında cinsiyet faktörü ile BSÖ arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir (Özcan, 2015). Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet ile ÇÇTÖ puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Yöyen'in 2017 yılında çocukluk çağı travması ve benlik saygısı üzerine yapmış olduğu çalışmasında da anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir (Yöyen, 2017). Araştırmada Cinsiyet ile ÇÇSUÖ puanları arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($p<.001$). Benzer şekilde Algedik'in (2016) çalışmasında cinsiyet ile utanç ve suçluluk ölçeği puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim gördüğü sınıf ile BSÖ puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Efilti ve Çıkılı'nın öğrenciler üzerine yapmış olduğu çalışmada araştırma bulgularımızla benzerlik göstermektedir (Efilti ve Çıkılı, 2016). Araştırmamızda öğrencilerin eğitim gördüğü sınıf ile ÇÇTÖ puanları arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir. Benzer şekilde Kıvılcım ve Bektaş'ın yapmış olduğu çalışmasında öğrencilerin eğitim gördüğü sınıf

ile ÇÇTÖ puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir (Kıvılcım ve Bektaş, 2018). Eğitim gördüğü sınıf ile ÇÇSUÖ alt boyut puanlarının eğitim gördüğü sınıf gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Benzer şekilde Kıvılcım ve Bektaş'ın çalışması araştırma bulgularımızla paralellik göstermektedir ($p < .001$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin kardeş sayıları ile BSÖ puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Erbil, Divan ve Önder'in ergen bireyler üzerine gerçekleştirdiği araştırmanın bulguları çalışma bulgularımızla benzerlik göstermektedir (Erbil, Divan ve Önder, 2006). Araştırmada kardeş sayıları ile ÇÇTÖ puanı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Saçarçelik'in araştırmasında kardeş sayıları değişkeni ile ÇÇTÖ puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Saçarçelik'in araştırma verileri çalışma verilerimizle paralellik göstermektedir (Saçarçelik, 2009). Araştırmada kardeş sayıları ile ÇÇSUÖ alt boyut puanlarının sahip olduğu kardeş sayısı gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p < .001$). Algedik'in (2016) araştırmasında da kardeş sayıları ile ÇÇSUÖ puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir (Algedik, 2016).

Araştırmaya katılan öğrencilerin ikamet ile BSÖ arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Kozaklı'nın üniversite öğrencileri ile alakalı yapmış olduğu çalışma araştırma bulgularımızla benzerlik göstermektedir (Kozaklı, 2006).

İkamet ile ÇÇTÖ arasında da anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Alpay, Aydın ve Bellur'un Çocukluk çağı travmaları üzerine yaptığı çalışma araştırma bulgularımızla benzerlik göstermektedir (Alpay, Aydın ve Bellur, 2017). İkamet ile ÇÇSUÖ alt boyut puanlarının yapılan test sonucuna göre BSÖ öğrencilerin ikamet ettiği yere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir ($p < .05$). Özcan'ın (2015) çalışmasında ikamet ile çocukluk çağı arasında bulunduğu ilişki çalışma sonuçlarımızla benzerlik göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin aile geliri ile BSÖ arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Baybek ve Yavuz'un üniversite öğrencilerinin benlik saygıları üzerine yapmış oldukları çalışmasında benzer bulgulara rastlanmıştır (Baybek ve

Yavuz, 2005). Aile geliri ile ÇÇTÖ arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Ertürk'ün (2014) çocukluk çağı travmaları üzerine yapmış olduğu araştırmasında aile geliri ve ölçek arasında bulunduğu ilişki çalışma bulgularımızla benzerlik göstermektedir (Ertürk 2014). Aile geliri ile ÇÇSUÖ alt boyut puanlarının öğrencilerin aile gelir durumuna göre nasıl değiştiği istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir ($p<.05$). Orakçı'nın suçluluk ve utanç duyguları üzerine yapmış olduğu çalışmasında aile geliri ile ÇÇSUÖ arasında da anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir (Orakçı, 2013).

Araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumu BSÖ arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir. Benzer bulgular Baybek ve Yavuz'un (2005) yılında üniversite öğrencilerini benlik saygısı üzerine yapmış olduğu çalışmasında görülmektedir (Baybek ve Yavuz, 2005). Anne eğitim durumu ile ÇÇTÖ arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Ertürk'ün (2014) yılında çocukluk çağı travmaları üzerine yapmış olduğu çalışmasında anne eğitim durumu ile çocukluk çağı travmaları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Ertürk'ün yapmış olduğu çalışma araştırma bulgularımızla benzerlik göstermektedir (Ertürk, 2014).

Öğrencilerin baba eğitim durumu ile BSÖ arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Benzer bulgular Baybek ve Yavuz'un (2005) üniversite öğrencileri üzerine yapmış olduğu çalışmasında görülmektedir. (Baybek ve Yavuz, 2005) Baba eğitim durumu ile ÇÇTÖ arasında çalışmada anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Ertürk'ün yapmış olduğu çalışma araştırma bulgularımızla benzerlik göstermektedir (Ertürk, 2014). Baba eğitim durumu ile ÇÇSUÖ baba eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemiştir. Kourt'un 2011 yılında yapmış olduğu araştırmasında elde edilen bulgular araştırma bulgularımızla benzerlik göstermektedir (Kourt, 2011).

Anne-baba birliktelik ile BSÖ puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmemektedir. Literatürde benzer sonuçlara rastlanmamıştır. Araştırmada anne-baba birliktelik ile ÇÇTÖ arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir. Benzer şekilde çocukluk çağı travmaları üzerine çalışan Özcan (2015) yılında ki çalışmasında benzer bulgulara rastlamıştır (Özcan, 2015). Anne-baba birliktelik ile ÇÇSUÖ istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemiştir Kourt (2011) 18-24 yaş

arası üniversite öğrencileri üzerine suçluluk – utanç duyguları üzerine gerçekleştirdiği araştırması çalışma bulgularımızla benzerlik göstermektedir (Kourt, 2011).

Anne tutumları ile BSÖ arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Aktaş'ın (2011) yapmış olduğu araştırmasında da anne tutumları ve benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir (Aktaş, 2011). Anne tutumları ile ÇÇTÖ arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Akşahin'in araştırma bulguları çalışmamızla benzerlik göstermektedir (Akşahin, 2017). Anne tutumları ile ÇÇSUÖ alt boyut puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir ($p<.05$). Alpagedik'in 12-18 yaş arası ergenlerin utanç ve suçluluk duygusu üzerine yapmış olduğu araştırma çalışma bulgularımızla paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin baba tutumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir ($p<.05$). Aktaş'ın (2011) yapmış olduğu araştırmasında da baba tutumları ve benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir (Aktaş, 2011). Öğrencilerin Baba tutumları ile Çocukluk çağı travmaları arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Alpay, Aydın ve Bellur'un yapmış olduğu araştırma çalışma bulgularımızla benzerlik göstermektedir (Alpay, Aydın ve Bellur, 2017). Öğrencilerin baba tutumları ile ÇÇSUÖ istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Akşahin'in yapmış olduğu araştırma çalışma bulgularımızla benzerlik göstermektedir (Akşahin, 2017).

Öğrencilerin şuan da yaşadıkları yer ile BSÖ, ÇÇTÖ, ÇÇSUÖ istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemiştir ($p>.05$) Literatürde benzer sonuçlara rastlanılmamıştır.

Sigara kullanımı ile BSÖ, ÇÇTÖ, ÇÇSUÖ istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir ($p<.001$). Literatürde sigara kullanımı ile benlik saygısı, çocukluk çağı travmaları ve suçluluk-utanç ölçeği bulgularına rastlanılmamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin alkol kullanma durumu ile BSÖ arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Satan ergenlerle alkol ve benlik saygısı üzerine yapmış olduğu çalışma araştırma bulgularımızla benzerlik göstermektedir (Satan, 2011). Alkol kullanma durumu ile ÇÇTÖ arasında anlamlı bir ilişkin olduğu görülmektedir. Özçetinkaya'nın (2011) alkol kullanımı ve çocukluk çağı travmaları üzerine yapmış

olduğu araştırma çalışma bulgularımızla benzerlik göstermektedir (Özçetinkaya, 2011). Alkol kullanma durumu ile ÇÇSUÖ arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Kalyoncu, Mırsal, Pektaş, Gümüş, Tan ve Beyazyürek'in yapmış olduğu çalışma araştırma çalışma bulgularımızla benzerlik göstermektedir (Kalyoncu, Mırsal, Pektaş, Gümüş, Tan ve Beyazyürek, 2002).

Öğrencilerin tedavi gerektiren psikiyatrik yakınma durumu ile BSÖ, ÇÇTÖ, ÇÇSUÖ arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir ($p < .001$). Literatürde bu değişken ile ölçekler arasında herhangi bir bilgi bulunamamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin daha önce tedavi gerektiren psikiyatrik yakınma durum ile BSÖ, ÇÇTÖ, ÇÇSUÖ arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir ($p < .001$). Literatürde bu değişken ile ölçekler arasında herhangi bir bilgi bulunamamıştır.

Öğrencilerin ailede ruhsal hastalık nedeniyle tedavi gören kimse olma durumu ile BSÖ, ÇÇTÖ, ÇÇSUÖ arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir ($p < .001$). Literatürde bu değişken ile ölçekler arasında herhangi bir bilgi bulunamamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin çocukluk döneminde travmatik durum yaşaması ile BSÖ, ÇÇTÖ, ÇÇSUÖ istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir ($p < .001$). Literatürde bu değişken ile ölçekler arasında herhangi bir bilgi bulunamamıştır.

Öğrencilerin doğal afet yaşama durumu ile BSÖ, ÇÇTÖ, ÇÇSUÖ istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemiştir ($p > .05$).

Öğrencilerin çevredeki insanlarla ilişki ile BSÖ, ÇÇTÖ, ÇÇSUÖ istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p < .001$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal hayatı değerlendirme ile BSÖ, ÇÇTÖ, ÇÇSUÖ alt boyut puanlarının öğrencilerin istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p < .001$).

Taner ve Gökler'e (2004) göre çocukluk çağı travması, çocukla ilgilenen ebeveyn ya da başka bir yetişkin tarafından çocuğa uygulanan duygusal, cinsel ve fiziksel olarak çocuğun gelişimini negatif yönde etkileyen bütün eylemler ya da eylemsizliklere

çocukluk çağı travması tanımını yapmaktadır. Özer'e (2011) göre de suçluluk ve utanç duygularını mahçupluk, gurur vb. gibi hislerin yalnızca etkileşimde olan kişiler ile başkaları ve kendileri tarafından değerlendirildikleri ve yargılandıkları duygular olarak tanımlamaktadır. Taşgit'e (2012) göre de benlik saygısı ile ilgili yaptığı tanım ise kişinin kendi duygusundan, pozisyonundan aşağıda veya olduğundan daha üstün görmeksizin kendisinden memnun olma halidir.

Araştırmada çocukluk çağı travmalarının suçluluk-utanç duyguları ve benlik saygısı ile olan ilişkileri incelenmiştir. Bu araştırma üç farklı tanımın temelde çocuğun yaşadığı travmanın kendisinde uyandırdığı suçluluk ve utanç duyguları ekseninde bu duyguların benlik saygısı ile olan ilişkisini odak noktası haline getirmektedir. Çocukluk çağı travmasına bağlı olarak çocuğun yaşadığı suçluluk ve utanç duygularının azaltılmasının yolunun benlik saygısının yükseltilmesinden geçmektedir.

Araştırmada kullanılan ölçekler arasındaki korelasyon analizi sonucunda BSÖ puanı ile çocukluk çağı travmaları ve ÇÇSUÖ arasında negatif ve güçlü bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Yöyen (2017) yılında çocukluk çağı travması ve benlik saygısı üzerine yapmış olduğu çalışmada çocukluk çağı travması yaşayan kişilerin benlik saygısının düşük olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Erdem (2009)'in yapmış olduğu araştırmasında da çocukluk çağı travması ile BSÖ puanları arasında negatif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Diğer yandan bütün çocukluk çağı travma ölçeği alt boyutları ile ÇÇSUÖ arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü güçlü bir ilişkinin olduğu görülmektedir (Özcan, 2015).

5. Sonuç ve Öneriler

Karabük Üniversitesi öğrencilerinde çocukluk çağı travmalarının suçluluk-utanç duyguları ve benlik saygısı ile ilişkisinin incelendiği bu çalışmada elde edilen verilere göre öğrencilerin orta ve aşağı seviyede çocukluk çağı travmasına sahip olduğu görülürken çocuklukların benlik saygısının orta ve üzerinde olduğu görüldü. Araştırmamızda çocukluk çağı travmaları ile ÇÇSUÖ arasında anlamlı ve güçlü bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Bu durum çocukken travma yaşayan çocukların bu durumdan suçluluk ve utanç duyduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencilerin benlik

saygısı arttıkça çocukluk çağı travması ve suçluluk ve utanç duygusunda azalma olduğu görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travmaları'nın suçluluk ve utanç duyguları ile benlik saygılarına yapmış olduğu etkiyi değiştirebilmek için; bu Araştırma Karabük Üniversitesi ile sınırlı kaldığından elde edilen sonuçların kısıtlı kaldığı düşünülebilir. Araştırmanın evren ve örnekleminin genişletilerek daha çok üniversite öğrencisinin araştırmaya dâhil edilmesi ile çalışmadan farklı sonuçlar elde edilebilir. Çocukluk çağı travmalarına ilişkin çeşitli bilgilendirme toplantıları, eğitimler veya kurslarla öğrencilerin katılması sağlanabilir. Çocukluk çağı travması yaşayan öğrenciler ile ortak projeler geliştirilebilir. Öğrencilerin benlik saygısını arttıracak faaliyetlerde bulunması gerekmektedir.

Kaynaklar

- Abalı, C. (2017). *Çocukluk çağı travmalarının evlilik uyumu ve yaşam kalitesi üzerindeki etkisi.*(Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.
- Aksoy, A. (1992). *Lise son sınıf öğrencilerinin özsaygı ve denetim odağını etkileyen bazı değişkenlerin incelenmesi.* (Yayınlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akşahin, H. (2017). *Bağımlı hastalarda çocukluk çağı travmalarının alkol ve madde kullanımına etkisinin incelenmesi.*(Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.
- Aktaş, S. (2011). *9. Sınıfta anne baba tutumları ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Algedik, P. (2016). *Ergenler için öz bilinçlilik duygulanımları testinin türkçe'de geçerlilik/güvenirliliğinin araştırılması ve 12-18 yaş arası ergenlerde utanç ve suçluluk duygularının cinsiyete göre karşılaştırılması.*(Uzmanlık tezi). İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İstanbul.

- Alpay, E. H., Aydın, A. ve Bellur, Z. (2017). Çocukluk çağı travmalarının depresyon ve travma sonrası stres belirtileri ile ilişkisinde duygu düzenleme güçlüklerinin aracı rolü. *Klinik Psikiyatri*, 218-226.
- Altunay, A., & Öz, F. (2006). Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin benlik kavramı. *Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 1(2), 46-59.
- Aral, N., & Gürsoy, F. (2001). Çocuk hakları çerçevesinde çocuk ihmal ve istismarı. *Milli Eğitim Dergisi*, 151, 36-39.
- Bahar, A., Savaş, H. ve Bahar, G. (2009). Çocuk istismarı ve ihmali: bir gözden geçirme. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 4(12), 51-65.
- Bayat, B. (2003). Bireylerin benlik algısı sistemi ve bu sistemin davranışları üzerindeki rolü. *Kamu-İş Dergisi*, 7(2), 2-11.
- Baybek, H. ve Yavuz, S. (2005). Muğla Üniversitesi öğrencilerinin benlik saygılarının incelenmesi. *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, 14(1), 14.
- Baymur, F. (1993). *Genel psikoloji*. İstanbul : İnkilap Kitapevi .
- Bayraktar, S. (2016). *Psikolojik travma*. İstanbul : Nobel Tıp Kitapevleri.
- Bedirhanbeyoğlu, H. (2018). *Çocukluk çağı travmaları bilişsel duygu düzenleme stratejileri ve riskli davranışlar arasındaki ilişkiler*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.
- Bernstein , D., Fink, L., Handelsman, L. ... Ruggiero, J. (1994). Initial reliability and validity of a new retrospective measure of child abuse and neglect. *American Journal of Psychiatry*, 1132-1136.
- Bostancı, N., Albayrak, B., Bakoğlu, İ. ve Çoban, Ş. (2006). Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmalarının depresif belirtileri üzerine etkisi. *New Symposium Journal*, 44(2), 100-106.
- Budak, S. (2003). *Psikoloji sözlüğü* . Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Canbolat, D. (2018). *Öğretmenlerde fiziksel aktivite düzeyi ve benlik saygısının incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Chasan, N. (2010). *Alkol bağımlılığı ile çocukluk çağı travmaları ilişkisi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Coopersmith, S. (1967). *Self esteem inventories*. California: Consulting Psychologist Press.
- Çakmak, B. (2016). *Çocukluk çağı travmaları ile yetişkin ayrılma anksiyetesi arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çöllü, B. (2017). *Ergenlerde duygu durum düzenleme becerileri, benlik saygısı, depresyon, anksiyete ve çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çuhadaroğlu, F. (1986). *Adölesanlarda benlik saygısı*. (Uzmanlık tezi). Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara.
- Demir, G. M. (2017). *Kendine zarar verme davranışı ve/veya intihar girişimi olan ergenlerde çocukluk travmaları ve bağlanma stillerinin değerlendirilmesi*. Antalya: T.C. Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi.
- Demirbaş, E. (2009). *Lise öğrencilerinin utangaçlık ve benlik saygılarının fonksiyonel olmayan tutumlar açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Derman, O. (2010). Adölesanlarda fiziksel ve duygusal istismar. *Katkı Pediatri Dergisi*, 32(5), 633-636.
- Dost, A. ve Yağmurlu, B. (2006). Suçluluk ile utanç duygularının kavramsallaştırmasına ilişkin sorunlar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 9(17), 37-52.
- Efiliti, E. ve Çıkılı, Y. (2016). Özel eğitim bölümü öğrencilerinin benlik saygısı ile mesleki benlik saygısının incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1).
- Erbil, N., Divan, Z. ve Önder, P. (2006). Ergenlerin benlik saygısına ailelerinin tutum ve davranışlarının etkisi. *Aile ve Toplum*, 7(15), 7-15.
- Ertürk, A. A. (2014). *Çocukluk çağı travmaları, travma, travma sonrası stres bozukluğu, depresyon ve disosiyatif yaşantıların şizofreninin klinik özellikleri üzerindeki etkileri*. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara.
- Geçtan, E. (1999). *Psikodinamik psikiyatri ve normal dışı davranışlar*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Gevrekçi, A. Ö. ve Çırakoğlu, O. C. (2017). Suçluluk ve utanç duyguları üzerine kavramsal, nöropsikolojik ve psikopatolojik bir derleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 89-105.
- Güner, Ş. İ. (2010). Çocuklarda sosyal medikal bir probelem: istismar. *Van Tıp Dergisi*, 17(3), 108-113.
- Herman, J. (2011). *Travma ve iyileşme*. İstanbul: Şefik Basım Yayıncılık.
- Kalyoncu, A., Mırsal, H., Pektaş, Ö., Gümüş, Ö., Tan, D. ve Beyazyürek, M. (2002). Alkol bağımlılarında suçluluk ve utanç duyguları. *Bağımlılık Dergisi*, 3(3), 1-6.
- Kıvılcım, S. ve Bektaş, H. M. (2017). lise öğrencilerinde çocukluk çağı travmatik yaşam olayları,yalnızlık, utangaçlık ve suçluluğun; cinsiyete, lise türlerine ve sınıf düzeylerine göre incelenmesi. *Arnavutköy Rehberlik ve Araştırma Merkezi*, 1-21.
- Kokurcan, A. ve Özsan, H. H. (2000). Travma kavramının psikiyatri tarihindeki seyri.*Kriz Dergisi*, 20(1), 19-24.
- Kourt, R. (2011). *18-24 yaş arası üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmalarının dissosiyatif yaşantılar ve suçluluk-utanç duyguları ile ilişkisinin incelenmesi*.(Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kozaklı, H. (2006). *Üniversite öğrencilerinin yalnızlık ve sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkilerin karşılaştırılması*.(Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Köknel, Ö. (1985). *Kaygıdan mutluluğa kişilik*. İstanbul: Altın Kitapevi.
- Kulaksızoğlu, A. (2001). *Ergenlik psikolojisi*. İstanbul : Remzi Kitabevi.
- Micale, M. (1989). *Hysteria and Its Historiography: A Review of Past and Present Writings1*.
- Morsünbül, Ü. (2015). The effect of identity development, self-esteem, low self-control and gender on aggression in adolescence and emerging adulthood. *Eurasian Journal Of Educational Research*, 61, 99-111.
- Nickerson, A., Aderka, I. M., Bryant, R. A. ve Hofmann, S. G. (2012). The relationship between childhood exposure to trauma and intermittent explosive disorder. . *Psychiatry Research*, 1-7.

- Orakcı, G. (2013). *İstismar mağduru 13-18 yaş arası kız çocukları: travma sonrası stres bozukluğu, suçluluk ve utanç duygusu, psikolojik değerlendirme.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ovayolu, N., Uçan, Ö. ve Serindağ, S. (2007). Çocuklarda cinsel istismar ve etkileri. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 2(4), 14-22.
- Özcan, B. G. (2015). *Travmaya uğramış çocukların suçluluk-utanç duyguları ve bağlanma tarzlarının incelenmesi.*(Uzmanlık tezi). İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İstanbul.
- Özçetinkaya, S. (2011). *Erkek alkol ve eroin bağımlılarında çocukluk çağı travmasının kişilik boyutları ile ilişkisi.* (Uzmanlık tezi). Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul.
- Özer, M. (2011). *Suçluluk- utanç, bağlanma, algılanan ebeveynlik (anne) tarzı ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişkiler.*(Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özerkan, K. (2004). *Spor Psikolojisine Giriş* . Ankara: Nobel Yayınları.
- Pişkin, M. (1997). *Türk ve İngiliz lise öğrencilerinin benlik saygısı yönünden karşılaştırılması.* Adana: Çukurova Üniversitesi.
- Polat, O. (2007). *Tüm boyutlarına çocuk istismarı tanımlar.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Saçarçelik, G. G. (2009). *Kasıtlı kendinzarar verme davranışı olan ergen ve genç erişkin hastalarda çocukluk çağı travmaları.*(Uzmanlık tezi). Prof.Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul.
- Satan, A. (2011). Ergenlerde akran baskısı, benlik saygısı ve alkol kullanımı arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*(34), 183-194.
- Savaşır, I.,Şahin, N. H. (1997). Bilişsel-Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler. Türk Psikologlar Derneği Yayınları No:9, Ankara: Özyurt Matbaacılık.

- Sığrı, Ü., Tabak, A. ve Sağır, A. (2010). çalışanlarda suçluluk ve utanç duygusunun cinsiyet- yaş durumuna göre mukayesesi ve örgütlerde utanç yönetiminin kullanılması. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 11(1), 71-85.
- Soğukpınar, E. (2014). *Rehber öğretmenlerin benlik saygısı ile mesleki benlik saygısı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*.(Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Şahin, R. (2006). *Bireylerin proaktif kişilik yapısı ile benlik saygısı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*.(Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Şahin, N.H.,Şahin, N. (1992). Adolescentguilt, shame, and depression in relationtosociotropy and autonomy. The World Congress of CognitiveTherapy, Toronto.
- Şar, V. (1998). *Kötüye kullanım ve ihmâl ile ilişkili sorunlar*. Ankara: Psikiyatri Temel Kitabı'nda Hekimler Yayın Birliği.
- Şar, V., Öztürk, E. ve İkikardeş, E. (2012). Çocukluk çağı ruhsal travma ölçeğinin türkçe uyarlamasının geçerlilik ve güvenirliliği. *Orjinal Araştırma*, 32(4), 1054-1063.
- Şenkal, İ. (2013). *Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmaları ve bağlanma biçiminin depresyon ve kaygı belirtileri ile ilişkisinde alekstiminin aracı rolünün incelenmesi*.(Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Taner, Y. ve Gökler, B. (2004). Çocuk istismarı ve ihmâli: psikiyatrik yönleri. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 35, 82-86.
- Tangney, J. ve Dearing, R. (2002). *Shame and guilt*. Amerika: Guilford Press.
- Tanju, E. H. (2012). Investigation of childhood trauma experiences and family functions among university students. . *Social and Behavioral Sciences*, 1950-1956.
- Taşgit, M. S. (2012). *Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve karar verme düzeylerinin incelenmesi*.(Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.

- Tercan, M. (1995). *Çocuğun ana-babası tarafından fiziksel istismarı ve ihmali.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tıraşçı, Y. ve Gören, S. (2007). Çocuk istismarı ve ihmali. *Dicle Tıp Dergisi*, 34(1), 70-74.
- Tözün, M. (2010). Benlik saygısı. *Actual Medicine*, 1(1), 52-57.
- Turla, A. (2002). Çocuk istismarı ve ihmali oldularında tıbbi yaklaşım. *O.M.Ü . Tıp Dergisi*, 19(4), 291-300.
- Ulaş, Ç. (2017). *Psikoloji bölümü öğrencilerinin meslek seçimleri ile mizaç özellikleri ve çocukluk çağı travmalarının ilişkisi.*(Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Wingenfeld, K. R., Riedesel, K., Petrovic, Z. ... Spitzer, C. (2011). Impact of childhood trauma alexithymia, dissociation, and emotion suppression on emotional stroop task. *Journal of Psychosomatic Research*(70), 53-58.
- Yavuzer, H. (2003). *Okul çağı çocuğu.* İstanbul: Remzi Kitabevi A.Ş.
- Yöyen, E. G. (2017). Çocukluk çağı travması ve benlik saygısı. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(1), 268-282.

Tablo 1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerinin Dağılımları

			N	%
Yaş		18 ve altı	124	31.0
		19-20	152	38.0
		21-22	71	17.8
		23-24	53	13.2
Cinsiyet		Kadın	208	52.0
		Erkek	192	48.0
Eğitim sınıf	gördüğü	Hazırlık	41	10.2
		1. Sınıf	127	31.8
		2. Sınıf	108	27.0
		3. Sınıf	72	18.0
		4. Sınıf	52	13.0

Ailenizin geliri	aylık	İyi	141	35.2
		Orta	157	39.2
		Kötü	102	25.6
Anne eğitimi		Okuryazar	48	12.0
		İlköğretim	152	38.0
		Ortaöğretim	164	41.0
		Yükseköğretim ve Sonrası	36	9.0
Baba eğitimi		Okuryazar	22	5.5
		İlköğretim	159	39.8
		Ortaöğretim	180	45.0
		Yükseköğretim ve sonrası	39	9.8
Anne-Baba durumu		Bir arada	349	87.2
		Ayrı	24	6.0
		Anne ölmüş	13	3.2
		Baba ölmüş	14	3.5
Anne tutumu		İlgisiz	35	8.8
		Otoriter	36	9.0
		Demokratik	62	15.5
		Koruyucu	232	58.0
		Mükemmeliyetçi	35	8.8
Baba tutumu		İlgisiz	63	15.8
		Otoriter	50	12.5
		Demokratik	29	7.2
		Koruyucu	12	3.0
		Mükemmeliyetçi	246	61.5

Tablo 2. Öğrencilerin Madde Alışkanlıkları, Travma ve Sosyal Çevrelerine Yönelik Değerlendirmelerin Dağılımları

		N	%
Bağımlılık yaratan bir madde kullanma durumu	Hayır	368	92.0
	Evet	32	8.0
Tedavi gerektiren psikiyatrik yakınma durumu	Hayır	258	64.5
	Evet	142	35.5
Daha önce alınmış psikiyatrik yakınma durumu	Hayır	213	53.2
	Evet	187	46.8
Ailede ruhsal hastalık nedeniyle tedavi gören kimse olma durumu	Yok	337	84.2
	Var	63	15.8
Çocukluk döneminde kişiye etkileyen travmatik durum olması	Hayır	203	50.8
	Evet	197	49.2
	Çok kötü	17	4.2
Çevredeki insanlarla ilişki durumu	Kötü	108	27.0
	Orta	64	16.0
	İyi	115	28.8
	Çok iyi	96	24.0
	Çok kötü	35	8.8
Sosyal hayatını değerlendirme	Kötü	112	28.0
	Orta	28	7.0
	İyi	109	27.2
	Çok iyi	116	29.0

* Frekans Analizi

Tablo 3. Ölçeklere İlişkin Tanımsal İstatistikler

	N	Ort.	S.S.	Min.	Med.	Mak.
<i>BSÖ</i>	400	75.98	21.68	.00	84.00	100.00
<i>ÇÇTÖ</i>						
Duygusal ihmal	400	11.82	6.71	5.00	8.00	25.00
Fiziksel ihmal	400	11.84	6.75	5.00	8.00	25.00

Duygusal istismar	400	11.92	6.73	5.00	8.00	25.00
Fiziksel istismar	400	11.81	6.81	5.00	8.00	24.00
Cinsel istismar	400	11.85	6.75	5.00	8.00	25.00
Travmayı küçümseme	400	7.09	4.06	3.00	5.00	15.00
Çocukluk çağı travması	400	66.33	37.29	36.00	43.00	133.00
ÇÇSUÖ						
Suçluluk	400	28.42	15.87	14.00	19.00	58.00
Utandırma	400	28.30	15.92	13.00	19.00	59.00

BSÖ: BSÖ; ÇÇTÖ: ÇÇTÖ ÇÇSUÖ: Çocukluk Çağı Suçluluk ve Utandırma Ölçeği

* Frekans Analizi

Tablo 4. Yaş Değişkenine Göre Ölçeklerin ve Alt Boyutların Değişimi

		Yaş				
		N	Ort.	S.S.	X ²	P
Benlik Saygısı	18 ve Altı	124	75.68	28.11	33.67	.000
	19-20	152	78.50	18.23		
	21-22	71	66.48	17.58		
	23-24	53	82.19	13.23		
Duygusal İhmal	18 ve Altı	124	10.09	5.35	35.05	.000
	19-20	152	11.19	6.48		
	21-22	71	16.97	7.40		
	23-24	53	10.75	6.04		
Fiziksel İhmal	18 ve Altı	124	10.24	5.35	33.87	.000
	19-20	152	11.31	6.65		
	21-22	71	16.97	7.29		
	23-24	53	10.23	6.03		
Duygusal İstismar	18 ve Altı	124	10.39	5.43	46.94	.000
	19-20	152	11.22	6.52		
	21-22	71	17.24	7.18		
	23-24	53	10.34	6.06		
Fiziksel İstismar	18 ve Altı	124	10.22	5.29	37.14	.000
	19-20	152	11.13	6.78		
	21-22	71	17.06	7.25		
	23-24	53	10.49	6.20		
Cinsel İstismar	18 ve Altı	124	10.14	5.44	44.44	.000
	19-20	152	11.30	6.50		
	21-22	71	17.15	7.20		
	23-24	53	10.32	6.19		
Travmayı Küçümseme	18 ve Altı	124	6.11	3.17		

	19-20	152	6.77	3.96	34.19	.000
	21-22	71	10.17	4.41		
	23-24	53	6.21	3.85		
	18 ve Altı	124	57.19	29.25		
Çocukluk Çağı Travması	19-20	152	62.93	36.41	44.80	.000
	21-22	71	95.56	40.34		
	23-24	53	58.34	33.80		
	18 ve Altı	124	24.71	12.40		
Suçluluk	19-20	152	26.90	15.61	29.28	.000
	21-22	71	40.58	17.32		
	23-24	53	25.19	14.33		
	18 ve Altı	124	24.50	12.42		
Utanç	19-20	152	26.72	15.62	30.44	.000
	21-22	71	40.58	17.56		
	23-24	53	25.25	14.13		

*Kruskal Wallis

Tablo 5. Cinsiyet Değişkenine Göre Ölçeklerin ve Alt boyutların Değişimi

		Cinsiyet				
		N	Ort.	S.S.	MW	P
Benlik Saygısı	Kadın	208	71.85	23.95	-3.68	.000
	Erkek	192	80.46	17.92		
Duygusal İhmal	Kadın	208	12.77	7.08	-2.87	.004
	Erkek	192	10.78	6.15		
Fiziksel İhmal	Kadın	208	12.82	7.20	-2.96	.003
	Erkek	192	10.78	6.07		
Duygusal İstismar	Kadın	208	12.85	7.17	-2.49	.013
	Erkek	192	10.91	6.08		
Fiziksel İstismar	Kadın	208	12.69	7.23	-2.11	.035
	Erkek	192	10.87	6.20		
Cinsel İstismar	Kadın	208	12.76	7.19	-2.48	.013
	Erkek	192	10.86	6.10		
Travmayı Küçümseme	Kadın	208	7.75	4.25	-3.82	.000
	Erkek	192	6.39	3.73		
Çocukluk Çağı Travması	Kadın	208	71.63	39.61	-3.16	.002

	Erkek	192	60.59	33.78		
Suçluluk	Kadın	208	30.66	16.74	-2.83	.005
	Erkek	192	26.00	14.53		
Utañ	Kadın	208	30.33	16.77	-1.68	.048
	Erkek	192	26.09	14.67		

*Kruskal-Wallis testi

Tablo 6. Eğitim Gördüğü Sınıf Değişkenine Göre Ölçeklerin ve Alt boyutların Değişimi

		Eğitim Gördüğü Sınıf				
		N	Ort.	S.S.	X ²	P
Benlik Saygısı	Hazırlık	41	78.54	27.33		
	1. Sınıf	127	73.32	25.90		
	2. Sınıf	108	81.33	16.66	39.59	.000
	3. Sınıf	72	66.94	17.84		
	4. Sınıf	52	81.85	13.24		
Duygusal İhmal	Hazırlık	41	11.61	6.50		
	1. Sınıf	127	10.36	5.79		
	2. Sınıf	108	10.74	6.11	30.34	.000
	3. Sınıf	72	16.85	7.44		
	4. Sınıf	52	10.81	6.07		
Fiziksel İhmal	Hazırlık	41	12.05	6.41		
	1. Sınıf	127	10.28	5.64		
	2. Sınıf	108	11.01	6.50	38.88	.000
	3. Sınıf	72	16.88	7.28		
	4. Sınıf	52	10.23	6.10		
Duygusal İstismar	Hazırlık	41	12.12	6.42		
	1. Sınıf	127	10.53	5.67		
	2. Sınıf	108	10.74	6.34	38.36	.000
	3. Sınıf	72	16.99	7.39		
	4. Sınıf	52	10.56	6.00		
Fiziksel İstismar	Hazırlık	41	12.05	6.61		
	1. Sınıf	127	10.24	5.72		
	2. Sınıf	108	10.78	6.46	39.20	.000
	3. Sınıf	72	16.92	7.29		
	4. Sınıf	52	10.56	6.24		
Cinsel İstismar	Hazırlık	41	11.95	6.65		
	1. Sınıf	127	10.35	5.77		
	2. Sınıf	108	10.83	6.18	43.39	.000
	3. Sınıf	72	17.01	7.26		
	4. Sınıf	52	10.38	6.21		
Travmayı Küçümseme	Hazırlık	41	7.12	3.73		
	1. Sınıf	127	6.17	3.45	32.53	.000
	2. Sınıf	108	6.58	3.80		
	3. Sınıf	72	10.06	4.47		
	4. Sınıf	52	6.29	3.87		
Çocukluk Çağı Travması	Hazırlık	41	66.90	35.72		
	1. Sınıf	127	57.94	31.37		

	2. Sınıf	108	60.69	34.88	42.81	.000
	3. Sınıf	72	94.69	40.72		
	4. Sınıf	52	58.83	33.96		
	Hazırlık	41	28.27	14.91		
Suçluluk	1. Sınıf	127	25.07	13.38		
	2. Sınıf	108	26.02	15.06	25.46	.000
	3. Sınıf	72	40.19	17.49		
	4. Sınıf	52	25.42	14.37		
	Hazırlık	41	28.44	14.72		
Utanç	1. Sınıf	127	24.88	13.45		
	2. Sınıf	108	25.69	15.08	33.03	.000
	3. Sınıf	72	40.25	17.66		
	4. Sınıf	52	25.40	14.21		

* Kruskal-Wallis testi

Tablo 7. Ailenizin Aylık Gelir Değişkenine Göre Ölçeklerin ve Alt boyutların Değişimi

		Ailenizin Aylık Geliri				
		N	Ort.	S.S.	X ²	P
Benlik Saygısı	İyi	141	74.72	22.01		
	Orta	157	76.92	20.46	.340	.844
	Kötü	102	76.27	23.13		
Duygusal İhmal	İyi	141	12.99	7.23		
	Orta	157	10.99	6.20	4.11	.128
	Kötü	102	11.47	6.56		
Fiziksel İhmal	İyi	141	12.84	7.19		
	Orta	157	11.24	6.32	1.73	.421
	Kötü	102	11.38	6.66		
Duygusal İstismar	İyi	141	13.08	7.14		
	Orta	157	11.17	6.34	6.02	.049
	Kötü	102	11.46	6.57		
Fiziksel İstismar	İyi	141	13.09	7.10		
	Orta	157	10.96	6.43	9.67	.008
	Kötü	102	11.37	6.76		
Cinsel İstismar	İyi	141	12.91	7.22		
	Orta	157	11.08	6.27	2.68	.261
	Kötü	102	11.57	6.67		
Travmayı Küçümseme	İyi	141	7.74	4.40		
	Orta	157	6.63	3.79	2.46	.292
	Kötü	102	6.91	3.89		
Çocukluk Çağı Travması	İyi	141	72.66	39.78		
	Orta	157	62.06	34.80	4.02	.134
	Kötü	102	64.17	36.62		
Suçluluk	İyi	141	31.09	16.69		
	Orta	157	26.71	14.97	5.32	.070
	Kötü	102	27.37	15.71		

	İyi	141	30.95	16.94		
Utancı	Orta	157	26.50	15.00	3.95	.138
	Kötü	102	27.40	15.51		

* Kruskal-Wallis testi

Tablo 8. Anne Eğitim Değişkenine Göre Ölçeklerin ve Alt boyutların Değişimi

		Anne Eğitimi				
		N	Ort.	S.S.	X ²	P
Benlik Saygısı	Okuryazar	48	70.92	29.23		
	İlköğretim	152	78.55	17.73		
	Ortaöğretim	164	74.93	19.68	5.55	.135
	Yükseköğretim ve Sonrası	36	76.67	31.33		
Duygusal İhmal	Okuryazar	48	12.94	6.51		
	İlköğretim	152	11.16	6.48	5.05	.168
	Ortaöğretim	164	12.38	7.03		
	Yükseköğretim ve Sonrası	36	10.53	6.20		
Fiziksel İhmal	Okuryazar	48	12.85	6.91		
	İlköğretim	152	11.16	6.34	5.65	.129
	Ortaöğretim	164	12.49	7.09		
	Yükseköğretim ve Sonrası	36	10.36	6.33		
Duygusal İstismar	Okuryazar	48	13.17	6.70		
	İlköğretim	152	11.32	6.45	4.66	.1998
	Ortaöğretim	164	12.45	7.09		
	Yükseköğretim ve Sonrası	36	10.36	5.88		
Fiziksel İstismar	Okuryazar	48	12.81	6.67		
	İlköğretim	152	11.11	6.44	3.65	.302
	Ortaöğretim	164	12.46	7.28		
	Yükseköğretim ve Sonrası	36	10.56	6.00		
Cinsel İstismar	Okuryazar	48	12.54	6.69		
	İlköğretim	152	11.20	6.37	4.91	.179
	Ortaöğretim	164	12.58	7.12		
	Yükseköğretim ve Sonrası	36	10.33	6.41		
Travmayı Küçümseme	Okuryazar	48	7.77	4.07		
	İlköğretim	152	6.66	3.93	5.49	.139
	Ortaöğretim	164	7.49	4.22		
	Yükseköğretim ve Sonrası	36	6.25	3.65		
Çocukluk Çağı Travması	Okuryazar	48	72.08	36.95		
	İlköğretim	152	62.61	35.47	4.67	.197
	Ortaöğretim	164	69.85	39.36		
	Yükseköğretim ve Sonrası	36	58.39	33.93		
Suçluluk	Okuryazar	48	30.79	16.02		
	İlköğretim	152	26.95	15.05	.785	.853
	Ortaöğretim	164	29.79	16.76		
	Yükseköğretim ve Sonrası	36	25.25	14.28		
Utancı	Okuryazar	48	30.52	15.65		
	İlköğretim	152	26.54	15.19	6.780	.079
	Ortaöğretim	164	29.95	16.65		
	Yükseköğretim ve Sonrası	36	25.22	15.22		

* Kruskal-Wallis testi

Tablo 9. Baba Eğitim Değişkenine Göre Ölçeklerin ve Alt boyutların Değişimi

		Baba Eğitimi				
		N	Ort.	S.S.	X ²	P
Benlik Saygısı	Okuryazar	22	78.73	14.15	7.40	.065
	İlköğretim	159	78.44	18.25		
	Ortaöğretim	180	72.98	22.82		
Duygusal İhmal	Yükseköğretim ve sonrası	39	78.26	30.15	5.04	.169
	Okuryazar	22	10.05	4.20		
	İlköğretim	159	11.65	6.78		
Fiziksel İhmal	Ortaöğretim	180	12.62	7.00	7.38	.061
	Yükseköğretim ve sonrası	39	9.79	5.71		
	Okuryazar	22	9.91	4.33		
Duygusal İstismar	İlköğretim	159	11.86	6.66	5.08	.166
	Ortaöğretim	180	12.65	7.14		
	Yükseköğretim ve sonrası	39	9.69	5.33		
Fiziksel İstismar	Okuryazar	22	9.95	4.91	5.91	.116
	İlköğretim	159	11.63	6.71		
	Ortaöğretim	180	12.63	7.21		
Cinsel İstismar	Yükseköğretim ve sonrası	39	9.87	5.63	7.13	.068
	Okuryazar	22	9.59	4.22		
	İlköğretim	159	11.60	6.60		
Travmayı Küçümseme	Ortaöğretim	180	12.76	7.16	5.12	.163
	Yükseköğretim ve sonrası	39	9.95	5.91		
	Okuryazar	22	6.09	2.81		
Çocukluk Travması	İlköğretim	159	6.93	4.08	5.37	.146
	Ortaöğretim	180	7.61	4.25		
	Yükseköğretim ve sonrası	39	5.95	3.35		
Suçluluk	Okuryazar	22	55.82	24.52	4.12	.250
	İlköğretim	159	65.28	37.01		
	Ortaöğretim	180	70.99	39.42		
Utanç	Yükseköğretim ve sonrası	39	55.03	30.92	7.18	.066
	Okuryazar	22	23.68	10.55		
	İlköğretim	159	28.03	15.74		
	Ortaöğretim	180	30.36	16.78		
	Yükseköğretim ve sonrası	39	23.77	13.16		
	Okuryazar	22	23.68	10.31		
	İlköğretim	159	27.73	15.87		
	Ortaöğretim	180	30.37	16.67		
	Yükseköğretim ve sonrası	39	23.64	13.82		

* Kruskal-Wallis testi

Tablo 10. Anne-Baba Durum Değişkenine Göre Ölçeklerin ve Alt boyutların Değişimi

Anne-Baba Durumu

		N	Ort.	S.S.	X ²	P
Benlik Saygısı	Bir arada	349	76.80	18.83		
	Ayrı	24	68.83	35.42	7.80	.070
	Anne Ölmüş	13	67.15	12.71		
	Baba Ölmüş	14	54.57	41.94		
Duygusal İhmal	Bir arada	349	11.94	6.77		
	Ayrı	24	11.46	6.99		
	Anne Ölmüş	13	8.08	1.32	2.13	.545
	Baba Ölmüş	14	12.79	7.28		
Fiziksel İhmal	Bir arada	349	11.98	6.81		
	Ayrı	24	11.92	6.86		
	Anne Ölmüş	13	7.15	1.34	7.50	.057
	Baba Ölmüş	14	12.64	7.03		
Duygusal İstismar	Bir arada	349	12.03	6.79		
	Ayrı	24	12.04	6.58	2.38	.497
	Anne Ölmüş	13	7.69	.95		
	Baba Ölmüş	14	12.64	7.68		
Fiziksel İstismar	Bir arada	349	11.94	6.92		
	Ayrı	24	11.96	6.42	2.33	.507
	Anne Ölmüş	13	7.77	1.01		
	Baba Ölmüş	14	12.14	7.12		
Cinsel İstismar	Bir arada	349	11.97	6.79		
	Ayrı	24	12.29	7.07		
	Anne Ölmüş	13	7.31	.85	6.34	.096
	Baba Ölmüş	14	12.43	7.25		
Travmayı Küçümseme	Bir arada	349	7.18	4.11		
	Ayrı	24	7.04	4.15		
	Anne Ölmüş	13	4.77	.73	1.72	.632
	Baba Ölmüş	14	7.14	4.26		
Çocukluk Travması	Bir arada	349	67.05	37.68		
	Çağı Ayrı	24	66.71	37.44		
	Anne Ölmüş	13	42.77	1.88	1.62	.656
	Baba Ölmüş	14	69.79	40.15		
Suçluluk	Bir arada	349	28.71	16.01		
	Ayrı	24	28.79	15.92	3.55	.314
	Anne Ölmüş	13	18.23	1.30		
	Baba Ölmüş	14	30.07	17.58		
Utanç	Bir arada	349	28.68	16.07		
	Ayrı	24	28.46	16.13	2.45	.415
	Anne Ölmüş	13	27.92	1.55		
	Baba Ölmüş	14	29.00	16.44		

* Kruskal-Wallis testi

Tablo 11. Anne Tutum Değişkenine Göre Ölçeklerin ve Alt boyutların Değişimi

		Anne Tutumu				
		N	Ort.	S.S.	X ²	P
Benlik Saygısı	İlgisiz	35	83.20	16.88		
	Otoriter	36	75.44	24.92		
	Demokratik	62	84.06	15.76	26.80	.000
	Koruyucu	232	73.98	22.67		
	Mükemmeliyetçi	35	68.23	19.83		

		İlgisiz	35	10.31	5.66		
		Otoriter	36	10.47	6.01		
Duygusal İhmal		Demokratik	62	13.45	7.18	12.40	.015
		Koruyucu	232	11.44	6.59		
		Mükemmeliyetçi	35	14.34	7.41		
		İlgisiz	35	10.46	5.63		
Fiziksel İhmal		Otoriter	36	10.81	5.83	3.54	.471
		Demokratik	62	13.05	7.62		
		Koruyucu	232	11.50	6.54		
		Mükemmeliyetçi	35	14.40	7.73		
		İlgisiz	35	10.20	5.76		
Duygusal İstismar		Otoriter	36	10.69	6.22	11.50	.021
		Demokratik	62	13.31	7.41		
		Koruyucu	232	11.60	6.50		
		Mükemmeliyetçi	35	14.49	7.54		
		İlgisiz	35	10.34	5.85		
Fiziksel İstismar		Otoriter	36	10.44	6.09		
		Demokratik	62	13.31	7.33	8.87	.064
		Koruyucu	232	11.47	6.64		
		Mükemmeliyetçi	35	14.34	7.73		
		İlgisiz	35	10.37	5.54		
Cinsel İstismar		Otoriter	36	10.89	6.27		
		Demokratik	62	13.13	7.57	5.58	.232
		Koruyucu	232	11.47	6.52		
		Mükemmeliyetçi	35	14.54	7.56		
		İlgisiz	35	6.23	3.35		
Travmayı Küçümsem		Otoriter	36	6.42	3.74		
		Demokratik	62	7.92	4.34	7.05	.133
		Koruyucu	232	6.87	3.96		
		Mükemmeliyetçi	35	8.69	4.68		
		İlgisiz	35	57.91	31.13		
Çocukluk Travması	Çağı	Otoriter	36	59.72	33.66		
		Demokratik	62	74.16	41.02	7.88	.096
		Koruyucu	232	64.35	36.22		
		Mükemmeliyetçi	35	80.80	42.23		
		İlgisiz	35	25.17	13.30		
Suçluluk		Otoriter	36	25.78	14.50	3.81	.43
		Demokratik	62	31.79	17.59		
		Koruyucu	232	27.53	15.28		
		Mükemmeliyetçi	35	34.31	18.45		
		İlgisiz	35	24.37	13.59		
Utanç		Otoriter	36	24.81	14.35	8.81	.066
		Demokratik	62	31.73	17.54		
		Koruyucu	232	27.66	15.44		
		Mükemmeliyetçi	35	34.00	17.89		

* Kruskal-Wallis testi

Tablo 12. Baba Tutum Değişkenine Göre Ölçeklerin ve Alt boyutların Değişimi

		Baba tutumu				
		N	Ort.	S.S.	X ²	P
Benlik Saygısı	İlgisiz	63	75.30	17.50		
	Otoriter	50	79.36	25.75		

	Demokratik	29	70.48	23.41	11.16	.025
	Koruyucu	12	83.00	18.30		
	Mükemmeliyetçi	246	75.77	21.66		
	İlgisiz	63	13.38	7.61		
	Otoriter	50	9.36	4.30		
Duygusal İhmal	Demokratik	29	14.83	7.35	11.82	.019
	Koruyucu	12	13.92	7.38		
	Mükemmeliyetçi	246	11.46	6.57		
	İlgisiz	63	13.46	7.45		
	Otoriter	50	9.22	4.29		
Fiziksel İhmal	Demokratik	29	14.48	7.69	8.28	.082
	Koruyucu	12	13.25	8.31		
	Mükemmeliyetçi	246	11.58	6.60		
	İlgisiz	63	13.59	7.47		
	Otoriter	50	9.56	4.51	13.06	.011
Duygusal İstismar	Demokratik	29	14.93	7.56		
	Koruyucu	12	13.50	7.51		
	Mükemmeliyetçi	246	11.53	6.58		
	İlgisiz	63	13.54	7.46		
	Otoriter	50	9.20	4.23		
Fiziksel İstismar	Demokratik	29	14.69	7.42	13.35	.010
	Koruyucu	12	13.75	7.92		
	Mükemmeliyetçi	246	11.47	6.73		
	İlgisiz	63	13.52	7.47		
	Otoriter	50	9.20	4.30		
Cinsel İstismar	Demokratik	29	14.66	7.59	11.33	.023
	Koruyucu	12	13.83	7.65		
	Mükemmeliyetçi	246	11.53	6.62		
	İlgisiz	63	7.98	4.46		
	Otoriter	50	5.52	2.58		
Travmayı Küçümseme	Demokratik	29	9.00	4.44	12.47	.014
	Koruyucu	12	8.08	4.76		
	Mükemmeliyetçi	246	6.91	4.00		
	İlgisiz	63	75.48	41.46		
	Otoriter	50	52.06	23.32	12.37	.015
Çocukluk Travması	Demokratik	29	82.59	41.65		
	Koruyucu	12	76.33	43.17		
	Mükemmeliyetçi	246	64.49	36.56		
	İlgisiz	63	32.16	17.57		
	Otoriter	50	22.30	10.13	10.37	.035
Suçluluk	Demokratik	29	35.07	17.96		
	Koruyucu	12	32.92	19.76		
	Mükemmeliyetçi	246	27.71	15.46		
	İlgisiz	63	32.17	17.98		
	Otoriter	50	22.10	10.21	10.14	.038
Utanç	Demokratik	29	34.69	18.57		
	Koruyucu	12	33.08	18.03		
	Mükemmeliyetçi	246	27.58	15.43		

Tablo 13. Tedavi Gerektiren Psikiyatrik Yakınma Durumuna Göre Ölçeklerin ve Alt Boyutların Değişimi

		Tedavi Gerektiren Psikiyatrik Yakınma Durumu				
		N	Ort.	S.S.	MW	p
Benlik Saygısı	Hayır	258	83.44	19.08	-10.88	.000
	Evet	142	62.42	19.48		
Duygusal İhmal	Hayır	258	8.59	3.78	-11.19	.000
	Evet	142	17.69	6.90		
Fiziksel İhmal	Hayır	258	8.67	3.69	-9.64	.000
	Evet	142	17.61	7.22		
Duygusal İstismar	Hayır	258	8.73	3.88	-11.01	.000
	Evet	142	17.70	6.95		
Fiziksel İstismar	Hayır	258	8.58	3.77	-10.43	.000
	Evet	142	17.69	7.17		
Cinsel İstismar	Hayır	258	8.62	3.77	-10.67	.000
	Evet	142	17.71	7.03		
Travmayı Küçümseme	Hayır	258	5.17	2.29	-10.61	.000
	Evet	142	10.58	4.25		
Çocukluk Çağı Travması	Hayır	258	48.36	20.18	-11.06	.000
	Evet	142	98.99	39.10		
Suçluluk	Hayır	258	20.90	8.64	-9.71	.000
	Evet	142	42.09	16.87		
Utanç	Hayır	258	20.78	8.62	-9.24	.000
	Evet	142	41.96	17.04		

* Kruskal-Wallis testi

Tablo 14. Daha Önce Alınmış Psikiyatrik Yakınma Durumuna Göre Ölçeklerin ve Alt Boyutların Değişimi

		Daha Önce Alınmış Psikiyatrik Yakınma Durumu				
		N	Ort.	S.S.	MW	p
Benlik Saygısı	Hayır	213	83.91	17.26	-8.02	.000
	Evet	187	66.95	22.69		
Duygusal İhmal	Hayır	213	8.29	3.35	-9.31	.000
	Evet	187	15.83	7.31		
Fiziksel İhmal	Hayır	213	8.30	3.17	-8.71	.000
	Evet	187	15.88	7.45		
Duygusal İstismar	Hayır	213	8.32	3.42	-10.13	.000
	Evet	187	16.01	7.22		
Fiziksel İstismar	Hayır	213	8.17	3.26	-9.76	.000
	Evet	187	15.96	7.40		
Cinsel İstismar	Hayır	213	8.27	3.33	-9.78	.000
	Evet	187	15.93	7.32		
Travmayı Küçümseme	Hayır	213	4.94	2.06	-9.83	.000

	Evet	187	9.55	4.38		
Çocukluk Çağı Travması	Hayır	213	46.29	17.48	-9.89	.000
	Evet	187	89.16	40.64		
Suçluluk	Hayır	213	20.06	7.55	-8.16	.000
	Evet	187	37.95	17.43		
Utañ	Hayır	213	19.80	7.40	-9.03	.000
	Evet	187	37.98	17.45		

* Kruskal-Wallis testi

Tablo 15. Ailede Ruhsal Hastalık Nedeniyle Tedavi Gören Kimse Olma Durumuna Göre Ölçeklerin ve Alt boyutların Değişimi

		Ailede Ruhsal Hastalık Nedeniyle Tedavi Gören Kimse Olma Durumu				
		N	Ort.	S.S.	MW	p
Benlik Saygısı	Yok	337	78.45	15.98	-4.20	.048
	Var	63	62.79	37.83		
Duygusal İhmal	Yok	337	11.54	6.62	-2.22	.037
	Var	63	13.30	7.05		
Fiziksel İhmal	Yok	337	11.48	6.64	-2.47	.013
	Var	63	13.76	7.05		
Duygusal İstismar	Yok	337	11.55	6.66	-2.48	.013
	Var	63	13.87	6.82		
Fiziksel İstismar	Yok	337	11.45	6.72	-2.84	.004
	Var	63	13.76	6.99		
Cinsel İstismar	Yok	337	11.51	6.65	-2.64	.008
	Var	63	13.68	7.02		
Travmayı Küçümseme	Yok	337	6.89	4.04	-2.53	.011
	Var	63	8.17	4.03		
Çocukluk Çağı Travması	Yok	337	64.42	36.83	-2.24	.025
	Var	63	76.56	38.39		
Suçluluk	Yok	337	27.61	15.65	-2.64	.045
	Var	63	32.76	16.42		
Utañ	Yok	337	27.42	15.75	-3.37	.001
	Var	63	32.97	16.17		

* Kruskal-Wallis testi

Tablo 16. Çocukluk Döneminde Kişiy Etkileyen Travmatik Durum Olması Göre Ölçeklerin ve Alt Boyutların Değişimi

		Çocukluk Döneminde Kişiy Etkileyen Travmatik Durum Olması				
		N	Ort.	S.S.	MW	P
Benlik Saygısı	Hayır	203	83.43	17.50	-6.95	.000

	Evet	197	68.30	22.90		
Duygusal İhmal	Hayır	203	8.31	3.42	-8.95	.000
	Evet	197	15.43	7.33		
Fiziksel İhmal	Hayır	203	8.38	3.21	-7.64	.000
	Evet	197	15.41	7.54		
Duygusal İstismar	Hayır	203	8.34	3.50	-9.69	.000
	Evet	197	15.59	7.26		
Fiziksel İstismar	Hayır	203	8.21	3.33	-9.29	.000
	Evet	197	15.53	7.45		
Cinsel İstismar	Hayır	203	8.29	3.41	-9.43	.000
	Evet	197	15.52	7.35		
Travmayı Küçümseme	Hayır	203	4.97	2.09	-9.15	.000
	Evet	197	9.28	4.42		
Çocukluk Çağı Travması	Hayır	203	46.50	17.88	-9.39	.000
	Evet	197	86.77	40.92		
Suçluluk	Hayır	203	20.21	7.70	-7.14	.000
	Evet	197	36.88	17.60		
Utanç	Hayır	203	19.88	7.56	-8.56	.000
	Evet	197	36.97	17.56		

* Kruskal-Wallis testi

Tablo 17. Çevredeki İnsanlarla İlişki Durumuna Göre Ölçeklerin ve Alt boyutların Değişimi

		Çevredeki İnsanlarla İlişki Durumu				
		N	Ort.	S.S.	X ²	P
Benlik Saygısı	Çok kötü	17	47.76	17.80	201.29	.000
	Kötü	108	53.07	22.16		
	Orta	64	88.88	7.07		
	İyi	115	84.87	12.86		
	Çok iyi	96	87.50	7.46		
Duygusal İhmal	Çok kötü	17	22.18	2.38	210.49	.000
	Kötü	108	20.36	5.07		
	Orta	64	7.38	1.30		
	İyi	115	8.23	2.60		
	Çok iyi	96	7.63	1.14		
Fiziksel İhmal	Çok kötü	17	22.12	2.18	211.13	.000
	Kötü	108	20.41	5.25		
	Orta	64	7.44	1.04		
	İyi	115	8.43	2.63		
	Çok iyi	96	7.40	1.07		
Duygusal İstismar	Çok kötü	17	22.06	1.48	218.52	.000
	Kötü	108	20.52	5.03		
	Orta	64	7.41	1.06		
	İyi	115	8.42	2.87		
	Çok iyi	96	7.64	1.02		
Fiziksel İstismar	Çok kötü	17	22.00	2.62	202.15	.000
	Kötü	108	20.44	5.25		
	Orta	64	7.42	1.15		
	İyi	115	8.28	2.83		
	Çok iyi	96	7.47	1.21		
Cinsel İstismar	Çok kötü	17	21.88	2.34		
	Kötü	108	20.48	5.22		

Travmayı Küçümseme		Orta	64	7.41	1.20	200.74	.000
		İyi	115	8.22	2.56		
		Çok iyi	96	7.68	1.16		
		Çok kötü	17	12.94	1.56		
		Kötü	108	12.21	3.19		
Çocukluk Travması	Çağı	Orta	64	4.58	.96	208.307	.000
		İyi	115	5.04	1.74		
		Çok iyi	96	4.44	.88		
		Çok kötü	17	123.18	10.89		
		Kötü	108	114.43	28.40		
Suçluluk		Orta	64	41.62	2.80	200.62	.000
		İyi	115	46.63	13.75		
		Çok iyi	96	42.24	2.38		
		Çok kötü	17	52.59	4.15		
		Kötü	108	48.71	12.33		
Utanç		Orta	64	17.92	1.80	195.96	.000
		İyi	115	20.19	6.05		
		Çok iyi	96	18.18	1.58		
		Çok kötü	17	53.00	5.07		
		Kötü	108	48.72	11.97		
		Orta	64	17.80	1.54	216.10	.000
		İyi	115	20.10	6.00		
		Çok iyi	96	17.76	1.76		

* Kruskal-Wallis testi

Tablo 18. Sosyal Hayatını Değerlendirme Durumuna Göre Ölçeklerin ve Alt boyutların Değişimi

		Sosyal Hayatını Değerlendirme				
		N	Ort.	S.S.	X ²	P
Benlik Saygısı	Çok Kötü	35	48.11	14.76	186.47	.000
	Kötü	112	62.14	24.58		
	Orta	28	65.86	22.59		
	İyi	109	87.30	6.90		
	Çok İyi	116	89.55	8.00		
Duygusal İhmal	Çok Kötü	35	22.26	1.82	161.30	.000
	Kötü	112	17.14	7.34		
	Orta	28	11.89	3.99		
	İyi	109	7.71	1.08		
	Çok İyi	116	7.37	1.30		
Fiziksel İhmal	Çok Kötü	35	22.51	1.69	168.37	.000
	Kötü	112	17.21	7.32		
	Orta	28	11.89	3.93		
	İyi	109	7.45	1.13		
	Çok İyi	116	7.55	1.09		
Duygusal İstismar	Çok Kötü	35	22.31	1.21	172.33	.000
	Kötü	112	17.33	7.25		
	Orta	28	12.50	4.38		
	İyi	109	7.56	1.03		
	Çok İyi	116	7.50	1.08		
Fiziksel İstismar	Çok Kötü	35	22.23	1.96	151.54	.000
	Kötü	112	17.21	7.50		
	Orta	28	12.14	4.23		

		İyi	109	7.50	1.23		
		Çok İyi	116	7.44	1.14		
		Çok Kötü	35	22.31	1.89		
		Kötü	112	17.25	7.35	162.85	.000
Cinsel İstismar		Orta	28	11.89	4.09		
		İyi	109	7.61	1.18		
		Çok İyi	116	7.45	1.17		
		Çok Kötü	35	13.29	1.25		
Travmayı Küçümseme		Kötü	112	10.36	4.36	175.47	.000
		Orta	28	7.21	2.62		
		İyi	109	4.44	.85		
		Çok İyi	116	4.54	.93		
		Çok Kötü	35	124.91	7.93		
Çocukluk Travması	Çağı	Kötü	112	96.50	40.72		
		Orta	28	67.54	21.55	148.16	.000
		İyi	109	42.27	2.39		
		Çok İyi	116	41.85	2.74		
		Çok Kötü	35	52.91	3.04		
Suçluluk		Kötü	112	41.30	17.41		
		Orta	28	28.93	9.70	153.47	.000
		İyi	109	18.28	1.57		
		Çok İyi	116	18.00	1.67		
		Çok Kötü	35	53.31	3.69		
		Kötü	112	41.12	17.36	161.42	.000
Utanç		Orta	28	28.82	8.74		
		İyi	109	17.68	1.82		
		Çok İyi	116	18.22	1.90		

* Kruskal-Wallis testi

Tablo 19. Ölçekler Arasında Korelasyon İlişkisi

		BS	Dİ	Fİ	DİS	FİS	Cİ	TK	CCT	SUC	UTA
	r	1									
Benlik Saygısı	p										
	N	400									
Duygusal İhmal	r	-.794**	1								
	p	.000									
	N	400	400								
Fiziksel İhmal	r	-.803**	.968**	1							
	p	.000	.000								
	N	400	400	400							
Duygusal İstismar	r	-.803**	.971**	.969**	1						
	p	.000	.000	.000							
	N	400	400	400	400						
Fiziksel İstismar	r	-.793**	.969**	.969**	.973**	1					
	p	.000	.000	.000	.000						
	N	400	400	400	400	400					
Cinsel İstismar	r	-.801**	.966**	.970**	.972**	.970**	1				
	p	.000	.000	.000	.000	.000					
	N	400	400	400	400	400	400				
Travmayı Küçümseme	r	-.785**	.957**	.959**	.963**	.959**	.961**	1			
	p	.000	.000	.000	.000	.000	.000				
	N	400	400	400	400	400	400	400			

Çocukluk Çağı Travması	r	-.808**	.986**	.987**	.989**	.988**	.987**	.977**	1		
	p	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000			
	N	400	400	400	400	400	400	400	400		
Suçluluk	r	-.808**	.978**	.979**	.979**	.980**	.977**	.965**	.990**	1	
	p	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000		
	N	400	400	400	400	400	400	400	400	400	
Utanç	r	-.802**	.978**	.979**	.979**	.979**	.977**	.969**	.991**	.988**	1
	p	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	
	N	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

BS: Benlik Saygısı, **Dİ:** Duygusal İhmal, **Fİ:** Fiziksel İhmal, **DİS:** Duygusal İstismar, **FİS:** Fiziksel İstismar, **Cİ:** Cinsel İstismar, **TK:** Travmayı Küçümseme, **CCT:** Çocukluk Çağı Travması, **SUC:** Suçluluk, **UTA:** Utanç